...ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 18 (11616)
1968 оной январиин 21, воскресени

сэн 2 мүнгэн

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

УЛААН-ҮДЫН XXXIV ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ҺУНГАҺАН КПСС-эй ГОРКОМОЙ ГЭШҮҮД

...инова И. А.	Битаев Ю. М.	Исаков В. С.	Модогоев А. У.	Сидорин А. А.
...ова Л. В.	Бизюкин Н. И.	Исаев С. И.	Миханьков Н. И.	Сытов П. С.
...в С. В.	Буршина В. Д.	Иванова В. И.	Найдаков В. Ц.	Самойлов А. Д.
...ов Б. А.	Борисов Г. О.	Карягина Е. Н.	Несветова В. А.	Турбин В. М.
...аров С. Ж.	Вершинина Р. В.	Курочкин Е. Г.	Новиков И. Ф.	Тугутов М. Е.
...кина М. Г.	Волков Г. М.	Козлов И. П.	Нихланов М. М.	Третьякова З. И.
...в П. Н.	Вовк В. Н.	Кочетов Д. В.	Нестеров С. А.	Томин П. Ф.
...ова В. Р.	Восканянц К. С.	Калашников И. К.	Пивоваров Н. Б.	Уваров М. И.
...авов Д. Б.	Горчаков Н. Н.	Кудреватых Б. П.	Перевалов А. А.	Халанова Е. Л.
...аев Г. Е.	Данилова Е. П.	Калмыкова М. Г.	Паршин Н. А.	Хахалов А. У.
...омов Е. С.	Дмитриев С. С.	Лоскутов Н. Н	Ринчино Д. Ц.	Хантаев П. Т.
...ольный В. П.	Дабаева С. Д.	Лебедев А. А.	Сосновская Э. И.	Ченкиров Ф. И.
...ков В. Г.	Дондуков Ц. Ц.	Леонов В. М.	Семченко Г. М.	Чукаев А. Д.
...ев И. А.	Жалсабон Д.-Д. Ж.	Лесовой И. И.	Санжиева Т. Н.	Шитиков Ю. В.
...озванных А. С.	Запрудских И. П.	Логинкин К. В.	Серебряков С. М.	Эрдынеев Д. Д.
...ано Н. Г.	Загайнов А. И.	Миронова Г. П.	Сыренов А. С.	Ямпилов Б.-Д. Б.
...ев А. Б.	Заболотский Ф. К	Михайлов Н. П.	Самбаров В. С.	Яхунаев Д. Ш.
...ин Т. З.	Иванова Н. И.	Малахинов П. И.	Сергеев Г. М.	

ГОРКОМОЙ ГЭШҮҮНДЭ КАНДИДАДУУД

...андров А. В.	Гусятинский Ф. Е.	Кузьмин Н. Г.	Портнягин И. А.	Слюсарев В. И.
...нов Л. Л.	Ильин А. Д.	Никифоров С. И	Покровский Н. Н.	Тулусоев В. К.
...еев В. Н.	Корба И. М.	Нимаев М. Н.	Полохова Т. В.	Филимонов Ю. Я.
...цов Б. Н.	Каляев Е. В.	Очиров Б.-М. Р.	Потапов Л. В.	Хантаев П. И.
				Халбаев М. Н.

УЛААН-ҮДЫН XXXIV ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ҺУНГАҺАН ШАЛГАЛТЫН КОМИССИ

...сеева З. К.	Булыгин Л. П.	Ерчева А. А.	Крылова Г. Н.	Матвеев И. Л.
	Безносов В. И.		Матвеев Б. М.	Рагазинская В. И.
...сеев Д. П.	Банзаров Н. Б.	Вязинский А. А.	Мокрова А. У.	Семенов Г. М.

КПСС-эй ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ

...эй горкомой эмхидхэлэй пленум болобо. ...эй горкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **Бирю...** ...Г. һунгагдаа. Секретарьнараар нүхэд **Ангапов** ...**овк В. Н.** гэгшэд һунгагдаһан байна. ...ин городской комитедэй бюро иимэ составтайгаар ...ба: нүхэд **Ангапов С В., Бирюков В. Г., Вовк** ...**осканянц К. С., Исаев С. И., Кочетов Д. В., Лесо...** ...**, Сыренов А. С., Тугутов М. Е., Ченкиров Ф. И.,** ...**ев Д. Д.** ...ин горкомой пленум партийно-эмхидхэлэй таһагые даагшаар нүхэр **Авдохина М. Г.,** пропаганда ба агитацин таһагые даагшаар нүхэр **Сергеев Г. М.,** промышленно транспортын таһагые даагшаар нүхэр **Лоскутов Н. Н.,** захиргаанай, худалдаа наймаанай органуудай таһагые даагшаар нүхэр **Серебряков С. М.** гэгшэдые баталаа.

* * *

Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин эмхидхэлэй суглаан боложо, тус комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр **Безносов В. И.** гэгшые һунгаба.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

КПСС-эй гэшүүн Степан Иванович Полынцев түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг Улаан-Үдын заводто сан түмэр дархалагшаар хүдэлмэрилжэ, ажалай һайн жэшээ харуулан, халаан бүриингөө даабари 115 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

А. МАНТАЕВ.

СОВЕТ БҮЛЫН ЖАРГАЛ

ЭБТЭЙ, ЗОЛТОЙ бүлын ажабайдал сэлмэг наранай туяа шэнги һаруул, талын булагай уһан мэтэ тунгалаг байдаг. Жаргалтай бүлын гэрээр дүүрэн наран. Хүхюун, дулаахан аятай оршон байдал. Ажал хэрэг дээрээ алдаршажа, үри хүүгэдээ хүмүүжүүлжэ, «хүлыень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэжэ», ан-бун ажаһууһан айлые харахада ямар урматайб даа. Тэдээн тухай хөөрэжэшье байхада тон һонин, омогорхомоор.

Совет бүлэ — бишыхан, эбтэй коллектив гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигентнэр — бултадаа энэл бишыхан коллективэй дулаахан нагаан доро дэгжэн. ехэ бүлэ — Совет орондоо хүмүүжэн, һуран, ажаллан, хатуужан, ажабайдалай үргэн замда гарана ха юм. Энэ замай эхин — бүлэ.

Айл, гэр бүлэ бүхэндэ нэрэ хүндэ, һэшхэл, нюур, эрмэлзэл хүсэл, уялга гэжэ бии. Манай уужам дэлгэр Эхэ орон дотор хэды гэр бүлэ ажаһуунаб?! Тэдэнэр бултадаал өөһэдын наратай, хуби заяатай, гасалан ба жаргалтай байха.

Ажабайдалай орёо, хүшэр хүндэшье байдагые хүн бүхэн мэдэдэг. Тэндэ сэб сэхэ сэбэр харгы, зүргэ түхеэрээтэй байдаггүй ха юм. Одоол эндэмнай эхэ, эсэгын заабари, аха заха хүнүүдэй һургаал, өөрыншни хүмүүжэл, зориг хэрэгтэй болохо лаа. Залинта аадаршье орог, саһа шэдэлһэн шуурганшье бууг — хамаагүй, зориһондоол хүрэхэ гэһэн эрмэлзэлшни, өөрынгөө хэрэгтэ гүнзэгыгөөр шүнаһан этигэлшни, олон жэлдэ суглуулһан дүй дүршэл, хүсэншни эндэл хэрэгтэй болохо. Эгээл тиимэһээ гэр бүлын, тэрэнэй ажабайдалай удха шанар айхабтар ехэ байна бшуу. Һайн һайхан ёһо заншалтай, эбтэй эетэй, ажалша бэрхэ, улад зондоо хүндэтэй гэр бүлэдэ хүмүүжэһэн хүн ажабайдалай ямарханшье бэрхэшээлһээ сухаридаггүй, ялхи яманnuудта торонгүй, үндэр үндэр дабаануудые дабан гарадаг бэшэ аал?

Айл бүхэндэ өөһэдын эрмэлзэл, зорилго, хүсэл байдаг гэжэ дахин дабтая. Бүлэмнай муу һууг, хэрүүлтэй шууяатай, нэрэ хүндэгүй байг гэжэ хэн хүсэхэ бэлэй. Һайнаар ажаллажа, олзотой омог, баян тэнюун, ами нэгэн һууһан айлнууд яаһан олон гээшэб! Иимэ гэртэ ороходошье аятай, хөөрэлдэжэшье һуухада урматай гоё ха юм. Хүн зондо хүндэтэй болоһон, ажал хэрэг дээрээ амжалтатай ябаһан гэр бүлэнүүдэй һураг суу ямар һайхан бэ! Жэшээ дурдахаяа һанабал, холошье ошоһоной хэрэггүй. Захааминай аймагай Енгорбой тосхондо ажаһуудаг Василий Дымбрыловэй бүлые абаад үзэе. Юрын лэ бүлэ. Эдэ хүнүүдтэй уулзабал, эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг, үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ажалладаг, олондоо хүндэтэй байһыень абаһаар лэ мэдэхэт. Василий — ветеринарна фельдшер, Роза — эхин һургуулиин багша. Хэһэн хэрэгтээ бүхы һэшхэлһээ хандажа, үхибүүдээ зүбөөр хүмүүжүүлжэ байһан залуу айлай баяр хэмжүүргүй ехэ. Гурбан үхибүүтэй. Энэ бишыхан коллективэйнгээ ажабайдалые һайханаар түбхинүүлжэ шадаһан эхэ, эсэгын аша габьяа ямар ехэб! Тэдэнэй оролдолго, тэмсэл гайхамшаг удха шанартай. Үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ, налгай урин эхэ, эсэгын үхибүүдшье хожомоо һайн түрэлхид болохо, энэ бүлын нэрэ хүндэ, алдар соло саашадаашье буурангүй ябаха.

Бишыхан энэ коллективэй эрмэлзэл хүсэл олоной, хамтын хүсэл бодолтой нэгэ амин, нэгэ шэглэлтэй байхадаа ямар ехэ удхатайб даа! Олоноор суг ябажа, бэе бээ хүлеэжэ, бэе бэедээ найдажа, туһалжа, эдэбхи үүсхэлтэй ябаһан нүхэд — үбгэ һамган хоёр — эхэ, эсэгэнэр бүлын нэрые дээрэ үргэжэ ябадаг. Олоной хэрэг тэдээндэ гэр бүлынь хэрэг. Гэр бүлынгөө байдалда, ажал хэрэгтээ ходо доо анхаржа ябаһан эхэ, эсэгэтэй, гэшүүдтэй бүлэ зол жаргалтай, сэдьхэл дүүрэн. Нэгэ зэргэ һургуулида һураха аргагүй байхадаа, ээлжэлээд һураха гэжэ шиидэһэн залуу айлнууд олон. Нэгэниинь һураха, нүгөөдэнь хүдэлхэ, туһалха. Харин нүхэрэйнгөө һуража дүүргэһэн хойно нүгөөдэнь һуража эхилдэг. Ингэжэл ами нэгэн, эбтэй эетэй ябаһан бишыхан коллектив ямаршье бэрхэшээлдэ һаатахагүй, «һанаһанда хүрэхэ, һарбайһанаа абаха» ха юм.

Гэр бүлын нэрэ хүндэ, наран гээшые арюунаар, сэлмэгээр абажа ябаха хэрэг гэшүүн бүхэнэйнь нангин уялгануудай нэгэн болоно бэшэ аал? «Нэрээ хухаранхаар, яһаа хухара» гэжэ хэлсэдэг арадай үгэ эндэшье сэхэ хабаатай. Нэгэ хүнэй хазагай, зэмэтэ ябадал гаргаад байбал, ганса тэрэнэй өөрынь нэрэ хухарна бэшэ, харин гэр бүлын арюун һайхан, тооһогүй нэрэ хүндэ хирэтэнэ, алдар солонь залирна. Иимэл хадань, айл аймагай аха заха — эсэгэ, эхын уялга, сэхэ сэбэр ябадал эндэ яаһан ехэ удха шанартайб!

Гэр бүлэ доторхи хүмүүжүүлгэ тухай хаанашье ходо хэлсэдэг. Ерээдүйн хүнүүдэй хуби заяанда, тэдэнэй зам харгыда бата түлгүүри болоожо үгэхэ хүмүүжүүлгэ, һургаалые зарим эхэ, эсэгэнэр тоологгүй. «Ухаа ороходоо үхибүүднай болино ааб даа, мүнөө ингэжэ байг лэ даа» — гэжэ хэлэдэг түрэлхид али олон дайралдадаг.

Нэрэ хүндэ тухай буруу ойлгосо хүнүүдэй дунда үшөөл бии байдаг. Архи тамхяараа, үргэ амаараа, залхуу хойрогоороо, хүдэлшэ хобуушаараа, будүүлиг тэнэгээрээ «суурхаһан» хүнүүд лэ гэр бүлынгөө нэрэ солые дэбһэжэ хаяна, муухай бог шоройтой худхана ха юм. Үгышье һаа, нүхэр тухайгаа зэрэб хоб үгэ дуулаһан эхэнэр гү, али эрэ хүн тэрэнэйнгээ үнэн, худалыень ёһоор мэдээгүй аад, шууяа шүрхираа татадаг, үгэгүй газарта үгэ гаргадаг, хэрүүл ама дэлгэжэ, муу суутай болодог ушарнууд бии. Нигэхэдээ нэрэ хүндэ гээшэмнай хүмүүжүүлхы удхатай. Хүн зондо шоодбори, залхуу, зайран, архинша эхэ эсэгэ үхибүүдтээ ямар жэшээ боложо үгэхэб даа?

Бэе бэедээ этигэдэг, найдадаг, ёһотойл хани нүхэсэл гээшэмнай гэр бүлын ажабайдалые эбтэй эетэй, зол жаргалтай болгоно. Хэрэгтэ хэрэггүй юумээр арсалдаа татадаг, ходол муу һэжэг һанадаг хүн гэртэхинэйнгээ харилсаае һайжаруулдаггүй, харин «гантаһан газарыень» бүри ехэдүүлдэг байна бшуу.

Бүлын хэрэг — олоной хэрэг. Тэндэ болоһон хэрүүл арсалдаан, гараһан хоб жэб, үлүү хэлэ амые олониитэ мини орхихо ёһогүй. Энэ бишыхан коллективэй ажабайдал хадаа ехэ ажабайдал, ажал хэрэгэй эхин булаг ха юм.

Бүлэ соогоо эбтэй, зол жаргалтай һуудаг хүн ажал хэрэг дээрээшье абьяастай.

Гэр бүлэдөө ходо анхаржа, тэрэнэй ажабайдал, ажал ябуулга, бүхы хэрэгые һайжаруулжа ябаһан хүн хадаа бүлын ёһотой гэшүүн гэһэн алдартай.

Хаанашье сэхэ сэбэр ябаһан хүн гэртэхинэйнгээ нэрэ хүндые, алдар солые дээрэ үргэжэ, хирэтүүлэнгүй алхалдаг намтартай.

Гэр бүлэеэ нэрэтэй түрэтэй, алдар солотой байлгажа, үхибүүдээ бэрхэ, һүбэлгэн дорюунаар, ажалшаар һургаһан, өөһэдөө тэдээнэй үльгэр жэшээ болоһон эхэ, эсэгэнэр арадайнгаа, оронойнгоо урдахи арюун нэгэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ.

Эбтэй, золтой бүлын гэрээр дүүрэн наран. Иимэ наранай холо мандажа байха хэрэгтэ аха заха — эхэ, эсэгэнэр, совет, партийна органууд, ниитын эмхинүүд эндэ ехэл үүргэтэй. Бүлэ бүхэн халуун инаг дураар, хүсэл, урма эрмэлзэлээр бадаран, агуу ехэ бүлэ — Совет ороной таһаршагүй нэгэ хубинь байха ёһоороо байг лэ!

ҺАЙШААН ЭМЖЭГДЭБЭ

...ин леспромхозой Түргэ...юдо бэлэдхэлэй участогай ...а организаци аймагай ...депутат, коммунист А. З. ...най толгойлдог комплекс...лынхидай үүсхэлые хайшаал, һайшаан дэмжэбэ. ...ала табан жэлэй хоёрдо...эй даалгабарииe болзор...гаа дүүргээд, түсэбһөө ...270 кубометр модо гүрэн...эгээһэн байна. Тус бригада ...па ондо модо бэлэдхэхэ ...ээ түсэбые ноябриин 7-до ...д, түсэбһөө гадуур 1900 ...р модо бэлэдхэхэ гэжэ ...

...Матвей Фитисовэй даа...ла хүрөөдэдэг бригадын ...ишэд бүтээсэ ехэтэйгээр ...а. Бригадынхид шинала ...хэ жэлэйнгээ түсэб нояб...үрэтэр дүүргэхэ, түсэб...үр 600 кубометр баэил...ериал үйлэдбэрилжэ гар...эн уялга абаба. ...мхозой эдэ хоёр түрүү ...коммунис ажалай кол...й нэрэ зэргэдэ хүртэхын ...мсэнэ.

...ригадануудай үүсхэлые ...иневой, А. Ф. Перевало...Е. Утенковой бригадын ...халан абаха гэжэ шии...оршэмтэйгээр ажаллажа ...

В. БОРИСОВ.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

Нооһон хубсаһан эльгээгдэнэ.

Хүдөө нютаг хүгжэнэ.

Хүдэлмэришэд-артистнууд.

МАЛШАДАЙ ЗАХИЛААР

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь, энэ жэлэй январь һарануул соо Улаан-Үдын трикотажна фабрика республикын колхоз, совхозуудай малшадта 7000 хэһэг ноһоор элдэб хубсаһа нэхэжэ үгэһэн байна. Ажахынуудай захилаар элэ зүйлнүүд нэхэн гаргагдаа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд мянгаад хэһэг хубсаһа абаашаа. Баргажанай, Сэлэнгын, Загарайн, Хориин, Хэжэнгын, Прибайкалиин аймагуудай колхоз, совхозууд захилнуудаа сүм абаашаба.

Манай фабрика саашадаашье малшадай захилаар дулаан нооһон хубсаһануудые нэхэжэ гаргаха юм.

А. ГЕРАСИМОВА,
Улаан-Үдын трикотажна фабрикын директор.

ОПЕРЕТТЭ ТАБИБА

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордоной коллектив Совет Армиин 50 жэлэй ойдо зорюулан, «Морской узел» гэжэ опереттэ январиин 18-да табиба. Соёлой ордоной режиссер О. Н. Маркова энэ опереттэ табиба. Концертмейстерынь Буряадай АССР-эй культурын габьята хүдэлмэрилэгшэ М. А. Морозов, дирижерынь А. Н. Гришин, балетмейстерынь А. Л. Саламасов. Уран зурагшад В. А. Пестерев, Э. Страсов гэгшэд зурагыень зуража, гоёобо

Н. ТОМСКИХ.

ШЭНЭ УНИВЕРМАГ

Уни удаан хүлеэгдэһэн универмагынь нээгдэжэ, хориинхидые одоошье баярлуулба. Шэнэ универмаг нээгдэхэнь гэжэ дуулахадаа, хүдөө тосхонһоо хүн зон олоороо ерээ. Хориин түбтэ нээгдэһэн һаруул сонхонуудтай хоёр дабхар гэр руу үглөөнһөө хойшо зон харгылна. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, дуратай гутал хубсаһаяа, аяга амһартануудаа, хүгжэмэй инструментнүүдээ городоор бэдэржэ ябахаяа болижо, өөрынгөө универмагһаа абаха аргатай болоо бшуу.

Хориин аймагай энэ универмагые даагшаар Галина Владимировна Туманова томилогдонхой. Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэһэн, долоон жэлэй туршада наймаашанаар хүдэлжэ, яһала баян дүй дүршэлтэй болонхой.

Үнинэй хүдэлһэн шадамар бэрхэ наймаашад универмагта хүдэлхөөр ороо.

Ц. ДОНДОКОВ

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР...

«Бурятграждапроектын» хэдэн дабхар байшан. Тэрэнэй олон тоото таһаг, таһалганууд соо республикымнай холын хараата түсэб, проект зохёогдоно.

Архитектор - проектировщигууд город, тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, совет арадай ургажа байгаа эрилтэ хангаха гэр байра, ниитын эмхи зургаануудые бариха, ерээдүйн тосхон, городуудые байгуулха таатай зохид проект бэдэрэн, зохёон байгуулхы ажал дүүргэжэ байна.

Загарайн аймагай түб тосхоние болбосон түхэлтэй болгохо проект һаяхан зохёогдожо дүүргэгдээ. Загарай тосхон 20 жэлэй туршада шэнээр баригдаха. Эндэ захиргаанай байшангууд, клуб, кинотеатр, мүн байрын гэрнүүд баригдаха. Проектын ёһоор клуб баригдажа эхилээ. Аймсоведэй гүйсэдкомой ээлхэ гурбан дабхар байшангай проект дүүргэгдэбэ.

Аймагуудай түб Багдарин, Баргажан, Хори тосхонуудые шэнэдхэн хубилгаха проект зохёогдожо байна. Байрын гэрнүүдэй кварталнууд, тэдэниие дулаасуулха, халуун уһаар хангаха котельнэ гэхэ мэтэ проектээр хараалагдана.

Гадна 320 үхибүүдэй һураха һургуули, оньһожоруулагдамал прачечна хүдөө тосхонуудта бариха проект мүн лэ эндэ зохёогдоно.

Манай корр.

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

А. Н. Косыгин Суданай Республикын Оборонын министртэй уулзаа

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Советскэ Союзда ерээд байһан Суданай делегациин толгойлогшо, Суданай Республикын Оборонын министр Адам Мадибо гэгшэтэй январиин 19-дэ Кремль соо уулзажа, хани ёһоор хөөрэлдэбэ.

СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко хөөрэлдөөндэ хабаадаа. (ТАСС).

А. Н. Косыгин Америкын журналистнуудтай хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин «Тайм энд Лайф Инкорпорейшн» гэжэ Америкын журналай нэгэдэлэй ахамад редактор Доновантай, «Лайф» журналай ахамад редактор Г. Ханттай өөһэдынь гүйлтаар Кремль соо январиин 19-дэ уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

Нүхэр А. Н. Косыгин журналистнуудые һонирхуулһан хэдэн асуудалнуудта харюусаа.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэблэлэй таһагые даагша Л. М. Замятин хөөрэлдөөндэ байлсаа. (ТАСС).

Сицилиин хүн зондо совет олониитэ туһалхань

Сицилидэ газарай ехээр хүдэлһэнтэй дашарамдуулан, совет олониитын эмхинүүд, Центросоюз, Улаан Хэрээһэнэй, Улаан Хахад һарын бүлгэмүүдэй холбоон хохидоһон хүн зондо 125 мянган түхэригэй туһаламжа үзүүлхээр шиидэбэ. Итали худар медикамент, эдеэ хоол, одеяла, палатканууд эльгээгдэхэнь. Эдэ хэрэгсэлнүүдые Италиин ниитын эмхинүүд Баруун Сицилиин хүн зоной дунда тарааха юм. (ТАСС).

Сибириин таряашадай зүблөөн

НОВОСИБИРСК. (ТАСС-ай корр). Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зональна зүблөөн «Красный факел» театр соо январиин 19-нэй үглөөгүүр эхилээ. Энэ зүблөөндэ Буряадай, Тувын АССР-нүүдэй, Алтайн, Красноярска хизаарнуудай, Эрхүүгэй, Кемеровскэ, Новосибирскэ, Омско, Томско, Тюмениин, Шэтын областьнуудай түлөөлэгшэд хабаадана.

Баруун, Зүүн Сибириин колхоз, совхозуудта газар таряалан эрхилэлгые саашадань һайжаруулха, орооһо таряа бүри ехээр үйлэдбэрилэн абаха, тушааха асуудалаар РСФСР-эй хүдөө ажахын министр нүхэр Л. Я. Флорентьев элидхэл хээ.

* * *

НОВОСИБИРСК. (ТАСС-ай корр). Газар таряалангые научна ёһоор, эрхим һайнаар эрхилһэнэй ашаар лэ Сибирьтэ ехэ ургаса хуряажа болохо юм гэжэ январиин 19-дэ нээгдэһэн Сибириин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зональна зүблөөн дээрэ элидхэл хэһэн РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев тэмдэглээ.

Зоно соо орооһо таряанай ажахын ямар байһан тухай элидхэл соонь тодорхойгоор хэлэгдээ, орооһо таряанай ехээр хуряагдадаг Россин энэ хубида тэрэниие үйлэдбэрилгөөр табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын тула сибириинхидтэ туһалха хэмжээнүүд дурдагдаһан байна.

Хүдөө нютагуудтахи инженернүүдэй зүблөөн

Россин Федерациин мал ажалай олохон фермэнүүдтэхи хүндэ хүдэлмэри үргэлжэдөө оньһожоруулагдажа байна.

Бүхэроссин семинар-зүблөөн дээрэ фермэнүүдэй ажал саашадань оньһожоруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ зүблөөн январиин 19-дэ дүүрэбэ. Колхозууд, совхозуудай, районууд, областьнууд, хизаарнуудай хүдөө ажахын управлениинүүдэй 200 шахуу инженернүүд 5 үдэрэй турша соо түрүүшүүлэй дүй дүршэл шэнжэлһэн байна.

Ехэ үүсхэл тухай хөөрэлдөөн

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Дурна зүгэй залуу загаһашадай слёт январиин 19-дэ эхилээ. Эдэ залуушуул ойн баярай жэлдэ Эхэ орондоо ехэ загаһа, далайн продуктнуудые үгэһэн байна. Эдэнэр В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн, ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, амжалтаяа улам арьбадхан, бүри һайнаар ажаллаха хүсэлтэй.

Приморско, Хабаровска хизаарнуудай, Камчатска, Магаданска, Сахалинай областьнуудай 900 шахуу загаһашад, партийна, совет органуудай, загаһанай ажахын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд слёдто хабаадана.

ХИЛЫН саанаһаа

Эквадорой Компарти Будапештдэ болохо уулзалгада хабаадалсаха

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Эквадорой Компарти Будапештдэ болохо коммунис партинуудай консультативна уулзалгада хабаадалсахань. Эквадорой Коммунис партиин ЦК-гай пленумэй эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор энээн тухай хэлэгдэнэ. Тэрэ пленум январиин 13, 14-нэй үдэрнүүдтэ болоо.

Хани халуун амаршалганууд

УЛААН - БААТАР. (ТАСС). Монголой ажалшадай мүнгөөр бүтээгдэһэн танкова эшелониие Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ совет танкова полкдо дамжуулан үгэһэнһөө хойшо 25 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Монголой Арадай революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ совет танкова полкын командованида амаршалгын телеграмма эльгээгээ гэжэ МОНЦАМЭ агентство дамжуулна.

Данангдахи авиабазада добтолбо

ХАНОЙ, январиин 20. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгүүд Данангдахи Америкын авиабазада январиин 3-да добтолжо, ехээр буудаа.

Урда Вьетнамай патриодууд амжалтатайгаар добтолһоной ашаар 67 самолет үгы хэһэн гү, али гэмтээһэн, һомо хэрэгсэлэй 2 склад тэһэлһэн, баазын түхеэрэлгэнүүдэй гурбанай нэгэ хубиие һандааһан, Америкын летчигүүдай, техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 150 шахуу түлөөлэгшэдые алаһан гү, али шархатуулһан байна.

12 ГҮРЭН ХАБААДАХАНЬ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Январиин 27 28-най үдэрнүүдтэ Хельсинкидэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа конькигаар урилдагшадай дэлхэйн чемпионадта 12 гүрэн хабаадаха болоо. Канадын, Франциин, ГДР-эй, Японой, Корейн Арадай Демократическа Республикын, Голландиин, Норвегиин, Швециин, Польшын, СССР-эй, США-гай, Финляндиин 34 конькишад эндэ ерэхээр хүлеэгдэнэ.

ПАРТКОМ БА НИИТЫН ЭМХИНҮҮД

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд муу бэшэ. Эндэ ажалай түрүү дүй дүршэл, онол арга нэбтэрүүлхэ хэрэг жэлһээ жэлдэ һайжарна. Үйлэдбэри дээрэ коммунистнууд, комсомолшууд түрүү зэргэдэ ябана. Партийна организаци, партком (секретаринь нүхэр Ч. Ц. Дандаров) ажахын урда табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүдэлмэриншэдые элсүүлхэ, тэдэнийе коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ гэжэ нилээд ехэ оролдолго гаргана. Энэ хүдэлмэридэ комсомолой, профсоюзай болон ниитын бусад эмхинүүд хабаадуулагдана. Гэбэшье партийна организаци ниитын эмхинүүдые үшөө һулаар хүтэлбэрилжэ, тэдэнэй эдэбхи хүсые хүсэд эршэдүүлнэгүй гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ хэрэгтэй. Партийна организациин эрхилхэ юумэн ниитынгшье эмхинүүдгүйгөөр ехэ гэхэ хүн олдожо магад. Үнэхөөрөөшье Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын мэдэлдэ байдаг тосхонууд олон: Каленово, Колобки, Красноярова, Ключи, Дээдэ-Ивалга. Ажахын отделени бүхэндэ өөрын партийна эхин организаци байха. Партийна комитет нилээд ехэ организацине хүтэлбэрилнэ даа. Зарим аймагайшье партийна организациһаа бага бэшэ гэхээр.

Тэдэ партийна эхин организацинууд олон, эмхидхэлэй хүдэлмэри «захагүй» гэжэ шалтаад, ниитын эмхинүүдые зоргондонь орхилтой аал? Үгы ғаб даа. Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын парткомшье энээниие зүйшөөнэ хэбэртэй. Харин... Харин ажал хэрэг дээрэнь хаража үзэхэдэ, эхэнэрнүүдэй соведүүд, нүхэрэй сүүдүүд, арадай дружинанууд парткомой харааһаа гарашанхай.

Бидэнэр парткомой секретарь Чимит-Цырен Дандарович Дандаровтай кабинет соонь хөөрэлдэбэбди. Чимит-Цырен Дандарович аягүйрхэн хэлэнэ:

— Сэхыень хэлэхэдэ, эхэнэрнүүдэй соведүүд гэжэ манайдашни байхагүй. Энэ талаар юумэн хэгдээгүй.

— Рабочкомоймнай түрүүлэгшэ нүхэр Котов үнинэй үбшэлжэ, ажаллаһагүй.

Профсоюзай организаци эхэнэрнүүдэй соведүүдэй хэрэг үйлөөр һонирхохо, ажал хүдэлмэринень заалаха, туһа хүргэхэ ёһотой ааб даа. Тэдэ нүхэр Котовой ямар нэгэн шалтагаанаар үгы хада орлогшонь, рабочкомой гэшүүд үлэнэ ха юм. Эхэнэрнүүдэй соведэй түлөө харюусалгые ганса рабочком дээрэ тохоолтой аал?

— Үнэхөөрөөшье... хараһаа алдажархёобди... манай эмэ,—гэжэ нүхэр Дандаров нэмэнэ.

Бидэнэр нүхэрэй сүүдүүд тухай баһа үни удаан хөөрэлдэнэбди. Тухайлхала, ниитын энэ эмхи ажахын отделени бүхэндэ бии хэбэртэй. Секретариин хэлээшэдэ үнэншэжэ, этигэхэ болонобди. Харин нүхэрэй сүүдүүдэй түрүүлэгшэдэй нэрэ, обогуудыень «мартажархиһаниинь» гайхалтай.

Ажахын управлениич дэргэдэхи нүхэрэй сүүдые нүхэр Мункина толгойлно.

— Управлениин хүдэлмэрилэгшэд ехэнхидээ эрдэмтэд юм. Эндэ ямар хараал шэрээл, нүгэл шэбэл байхаб даа. Нёдондо ганса нэгэ хэрэг хабагдаа һэн,—гэжэ нүхэр Дандаров хөөрэнэ.

— Үшөө нэгэ хэрэг һаяын үлэрнүүдтэ үзэхэбди,—гэжэ хожом Геля Очировна Мункина хэлээ һэн.

Манай һанахада, нүхэрэй сүүдэй хүдэлмэрине ганса «хараһан», «үзэһэн» хэрэгүүдээрнь хэмжэжэ болохогүй. Эндэхи эрдэмтэдэй коллектив —эбтэй эетэй коллектив гэжэ этигэнэбди. Харин нүхэрэй сүүдэй гэшүүд управлениингээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, «үзэхэ» нэгэшье хэрэгые «гаргуулангүй», тэрэниие уридшалан сэрэхээе оролдожо, хүмүүжүүлхы үүргэ дүүргэжэ байха ёһотой бэшэ аал?

Хоорооманай арадай дружинануудта ороно. Нүхэр Дандаров эли бэшэ «үгэ дүүтай» болоно.

— Дружиннигуднай эдэбхитэй юм. Илангаяа управлениимнай дружиннигууд. Милициин таһагта мэдэлтэй комсомолшуудай оперативна бүлэгые комсомолой комитедэй секретарь Борис Цыдыпов хүтэлбэрилнэ. Эдэбхитэй зон. Милицидэ магтаалтай. Управлениин дружинные эрдэмтэ Константин Михайлович Митюков шаламгайгаар толгойлно...

— Нүхэр Митюковтой уулзажа болохо гү?

Митюков үни хүлеэлгэнгүй орожо ерэнэ.

— Дружинын хүдэлмэреэр һонирхоно гүт? Дружинадамнай 18 коммунист, комсомолшууд ороно... Отделениинүүдээр рейдүүдые үнгэргэнэбди, мүн Ивалга тосхон дээрэ ниитын гурим сахин, саг үргэлжэ дежурланабди. Ойро наашаа, үнгэрэгшэ ноябрь-декабрь һаранүүдташье тосхондомнай нэгэтэшье ниитын гурим эбдэхэ ябадал үзэгдөөгүй.

Тиимэ гү? Үгы. Энээн тухай милициин Ивалгын таһагай начальник нүхэр Дорофеев иигэжэ хэлэнэ:

— Туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда арадай дружина тон мууһаар хүдэлмэрилнэ.

— Нүхэр Цыдыповай толгойлдог оперативна бүлэг?—гэжэ бидэнэр асуунабди.

— Энэ бүлэгтэ хэдэхэн хүн ороно. Тэдэ тэрэ бүлэг ВЛКСМ-эй райкомой эдэбхи үүсхэлээр бии болгогдоһон юм. Хэрбээ энэ ажахын дружиннигуудай һайнаар хүдэлмэрилжэ байгаа хада юундэ ниитын гуримые эбдэхэ ушарнууд гараха һэм? Ганса үнгэрэгшэ жэлдэ туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда хүдэлмэрилдэг 50 гаран хүн ниитын гуримые эбдэһэнэйнгээ түлөө мүнгэн ялада унагаагдаа гү, али хэлэн сүүдхээр архаеэ хаһагдаһан байна...

Милициин таһагай участково уполномоченно нүхэр Ладонов иигэжэ нэмэнэ:

— Хэрбээ Ключи, Каленово, Дээдэ-Ивалга, Ивалга тосхонуудта эхэнэрнүүдэй соведүүдэй, арадай дружинануудай, нүхэрэй сүүдүүдэй бии һаань, ниитын гурим эбдэдэг олон ушар заяандаа үзэгдэхэгүй бэлэй. Бидэнэр, милициин хүдэлмэрилэгшэд, элдабын жэжэ божо мэдүүлгэнүүдые, гэр бүлын «хэрэгүүдые» үзэжэ, сагаа «эдихэгүй» һэмди,—гэжэ бидэнэртэ томо дансa дэбтэр харуулна.

Туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын партийна комитет ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэреэр огто һонирхоногүй гэжэ хэлэхэеэ хүсэнэгүйбди. Үгы, эндэ үе үе болоод лэ ниитын эмхинүүд тухай хөөрөөн гарадаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй апрель һарада парткомой заседанида лекторнуудай бүлэгэй хүдэлмэри тухай управлениин партийна эхин организациин секретарь нүхэр Емельяновай тоосоон шагнагдаа һэн. Ажахын нэгэдэхи отделениин партийна эхин организаци ниитын эмхинүүдые яажа хүтэлбэрилнэб гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Арадай хиналтынхие бүлэгэй хүдэлмэри тухай хөөрэлдөөн хэдэ дахин гараһан. Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар яһала удхатай тогтоол, шиидхэбэринүүд абтаһан байха.

Тэдэ байдал һайжарнагүй. Юундэб гэхэдэ, партком абаһан тогтоолнуудайнгаа бэелүүлгые хиналтадаа абанагүй, хэлсэгдэһэн асуудалнуудтаа дахин бусанагүй. Иигэжэ тэдэ асуудалнууд хүсэд шиидхэгдээгүй үлэшэнэ.

К. ИЛЬИН,
манай тусхай корр.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ДОНБАССАЙХИД АМЖАЛТАТАЙ

Донбассай шахта баригшад «Шигловка-Глубокая» гэһэн уурхайн шэнэ түхеэрэлгые һаяхан дүүргээ. Шулуу нүүрһэнэй энэ ехэ предприяти хадаа жэл бүхэндэ 1 миллион 200 мянган тонно нүүрһэ үгэжэ байха шадалтай. Газар дорохи хүдэлмэри хэгдэжэ дүүрээд, хэдэн арбаад модондо харгы гаргагданхай. Эндэ хүсэ ехэтэ комбайнууд, конвейер болон транспортёрнууд хүдэлхэ юм. Газар доро дээрэшье хүдэлдэг бүхы механизмые центральна управлениин пульт саг үргэлжэ шалгажа байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: монтажнигуудай бригадир Петр Ядкиев механизмуудай хүдэлмэрие шалгажа байна. ТАСС-ай фото.

ҺАЙНААР ЭМХИДХЭГДЭ...

Түнхэнэй аймагай ... совхоздо мэргэжэлт... ралсал һайнаар та... Эндэ илангаяа мал... роо һурана. Мал ... лаар шэнэ шэнэ һо... мэргэжэлтэд хөөрэ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... главна зоотехник ... баев һаалишад, үхэр... шадай урда элид... байна. Энэ Шэмхы... фермэ дээрэ иимэ х... ходо үнгэргэгдэжэ б...

Ф. СОРОКИНО...

Манай хөөрэлдөөн

МЕХАНИЗАТОРНУУД, МАЛШАД ХЭР ҺУРАНА...

Иимэ асуудалтайгаар манай корреспондент аймагуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениинүүдэй кадрнуудай таһагуудай начальнигуудта, зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаһан байна. Эгээн түрүүн Яруунын аймагай үйлэдбэриин управлениие дуудажа, Илья Сонеевич Тарнуевтай хөөрэлдэбэ.

И. Тарнуев: «Малшад, механизаторнуудай дунда һуралсал эмхидхэхэ хэрэг түрүүшэгээр бирагүй байһан. Һүүлэй үедэ нилээд шуудхан боложо, тэрэ хүдэлмэри зарим тэды һайжараа. Хожомдожо эхилээшье һаа, гээгдэлһээ гараха арга бии.

Трактористнууд, комбайнернуудые шэнээр һургаха хэрэгтэмнай Нарһатын училищиин хүтэлбэрилэгшэд ехэ туһа хүргэнэ. Тэдэнэр Яруунын совхоздо тусхай курс эмхидхэжэ, трактористнуудые, комбайнернуудые 6 һарын туршада һургажа гаргаха юм. Мүнөө тэндэ 25 хүн һурана. Тэдэнэр неделидээ нэгэ үдэр һуралсана. Хэшээлнүүдые училищиин багшанарһаа гадна, совхозой главна мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд үнгэргэдэг байна.

Һаяар иимэ курс «Дружба» колхоздо эмхидхэхэ хүсэлтэйбди. Мүнөө тус колхоздо 15 хүн механизаторай бүгэдэ ниитын һуралсалда хабаадана.

Энээнһээ гадна механизаторнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ зорилготой кружогууд машинно-тракторна мастерской бүхэндэ эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ 15—18 хүн һуралсадаг. Хабартаа, март һарада тэдэ механизаторнуудай эрдэм мэргэжэлыень шалгажа, ямар классай шадабаритай хүн бэ гэжэ тодорхойлхо бологдоно.

Корреспондент: Агрозоотехническэ һуралсал хэр ябанаб?

И. Тарнуев: Һаяхан Яруунын. Нарһатын совхозуудта шалгажа үзэхэдэмни, агрозоотехническэ кружогуудта хэшээлнүүд саг соогоо болоһон байна. Тиимэ хэшээлнүүд һаалиин фермэ шадар үнгэргэгдэнэ.

Улаань Хориин аймагай үйлэдбэриин управлениин кадрнуудай талаар инспектор Доржи Жигмытович Батомункуевтай хэдэн үгэ андалдабабди.

Д. Батомункуев: Агротехническэ крожогуудта 102 хүн һуралсана. Тэдэнэр гол түлэб механизаторнууд. Зоотехническэ һуралсалда 457 хүн ябана гэжэ тоотой. Аһаагай, Хүрбын совхозуудай элэ кружогуудта 3—4 хэшээл үнгэргэгдэһэн байна. Элэ үдэрнүүдтэ агрозоотехническэ һуралсалда ябаһан хүнүүдэй тоо бүрилхэжэ байха журнал бии болгогдоо. Январиин 22 хүрэтэр совхозуудай хүдэлмэришэдэй хэр зэргэ һуралсажа байһыень наринаар шалгаад, партиин райкомдо энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэхээр хараалагдана. Агрозоотехническэ һуралсал эмхидхэхэ талаар совхозуудай мэргэжэлтэд кружок бүхэнине даажа абанхай.

Корреспондент: Хаана бирагүй муугаар эмхидхэгдэнхэйб?

Д. Батомункуев: Дээдэ-Тайлсын совхоздо энэ гэхээр юумэн хэгдээгүй. Агротехническэ кружогуудта нэгэшье хэшээл үнгэргэгдөөгүй байһаар.

Корреспондент: Механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлгээр юун хэгдэнэб?

Д. Батомункуев: Мүнөө дээрээ юуншье хэгдэнэгүй. Механизаторнуудаа хабартаа суглуулжа, тэдэнтэй 7 үдэрэй һуралсал эмхидхэдэг заншалтай. Энэ һуралсалай һүүлээр механизаторнуудай мэргэжэл тодорхойлхо комиссии хүдэлжэ ородог. Мүнөө механизаторнууднай таранхай. Суглуулхань бэрхэтэй.

Механизаторнуудаар олон Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхоздо хонходожо, колхозой главна агроном Иннокентий Иванович Шамановтай хөөрэлдэбэбди.

И. Шаманов: Механизаторнуудые һургаха тусхай училищида хүнүүдые эльгээхын хажуугаар, колхоздоо тэдэнэрэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхээбди. Эндэ 35 хүн ябана. Неделидээ 3 үдэр хүдэлмэриин һүүлээр һуралсаад, субботодо бүхэли үдэр ажалһаа табигдажа һурана.

Корреспондент: Агротехническэ кружогууд бии гү?

И. Шаманов: Тэрэл механизаторнуудай курсада агротехникэ заагдадаг.

Түнхэнэй аймагай үйлэдбэриин управлениин кадрнуудай таһагай начальник Екатерина Афанасьевна Пермяковатай телефоноор хөөрэлдөөбди.

Е. Пермякова: Һайрхахаар юумэн хомор байна. Механизаторнуудай һуралсал шалгахыень хэдэн хүниие колхоз, совхозуудта эльгээнхэйбди. Һаяар хаана хэды хэшээл үнгэргэгдөөб гэжэ мэдэгдэхэ даа.

«Сибиряк» колхоздо, Саянай совхоздо хүнүүдые тракторист, комбайнерай мэргэжэлдэ һургаха кружогууд бии. Бусад ажахынуудта тиимэ һуралсал эмхидхэхэ арга байхагүй.

Корреспондент: Агрозоотехническэ һуралсал хаана һайн, хаана мууса ябуулагданаб?

Е. Пермякова: Зоотехническэ кружогууд һаалиин томо фермэнүүдтэ бии. Тэрэниие дан олоор эмхидхэхэ гэжэ хүсэнэгүйбди. Нёдондо угаа олон кружок бии болгоод, тэрэнэйнгээ эхи захые алдаа һэмди. Мүнөө дээрээ «Маяк» колхоздо энэ һуралсал эхилээдүй байһаар. Мэргэжэлтэд шэнэ жэлэй тусэб зохёо...гүй байна.

Баргажанай аймагта ... һуралсажа байгаа юм ... лэхын тула, тус упр... дэлмэрилэгшэ Лафира С... хөөрэжэ үгэхыень хүсэ...

Л. Сизых: Хүнүүднай... һуралсажа байна. 912 ... механизатор энэ һурал... дуулагдаа тоотой.

Манай аймагай ажах... ханизаторнууд олон дут... хэ хабарай тарилгада ... тракторист дутуу. Тиим... харалаа энэ хэрэгтэ ... Могойтын училищида 90 ... сана. Хурамхаанай сов... тракторист, комбайнерай ... шудална. Мүн иимэ һур... жанай совхоздо, Карл ... рэмжэтэ колхоздо эмхи...

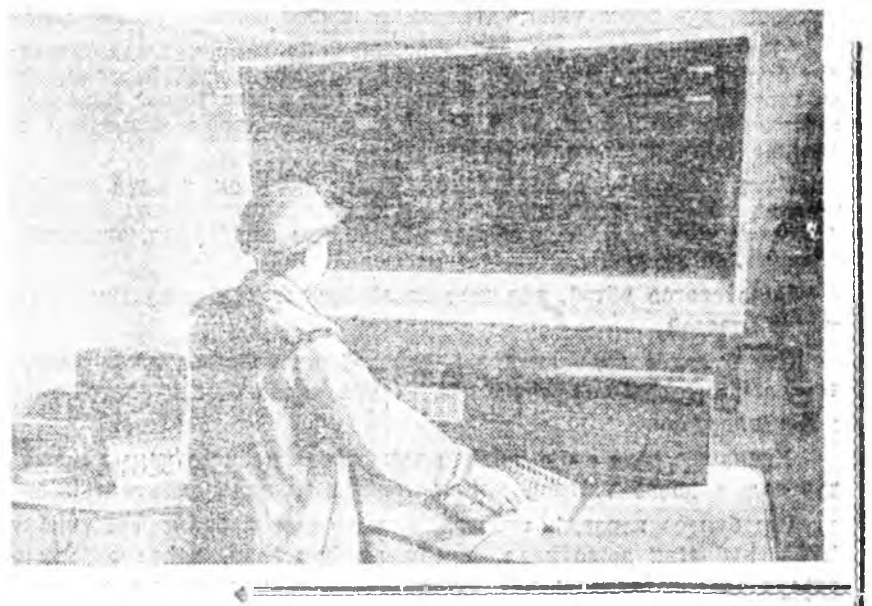
Зүгөөр Дэрээнэй сов... бэрилэгшэд энэ шухала ... харнагүй. Трактористну... дутуу байбашье, Могой... щида хүнүүдые эльгэ... хоздоошье иимэ һурал... гүй. Нёдоншье иимэ ... Юу бодожо һуудаг хүт... бэ.

Корреспондент: Круж... нүүдэй һуралсалхада ха... нүүд түгэс бии гээшэ ...

Л. Сизых: Харуулан... плакатанууд байхагүй. ... совхозойхид тэндэхи ... машинноведениин туһал... элдэб хэрэгсэлнүүды... байна.

Б. ГЫ...

РЕДАКЦИҺАА: Эдэ хөөрэлдөөнүүдһээ харахада ... механизаторнуудай һуралсал олон газарта хан... ябуулагдана. Энээндэ партийна организацинууд, аж... бэрилэгшэд анхарал багаар табина. Түрүүшүүлһээ ... жа, энэ шухала хүдэлмэрине эрид һайжаруулха са... талаар колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд онсо хар...

Лүүдэ пединститутэй доцент, түүхын эрдэмэй кандидат, «Знание» бүлгэмэй гэшүүн Павел Зондуевич Козик гэгшэ эдэбхитэй атеист юм. Энэ багша ажалаараа олон үйлүүлжэмын хүдэлмэри үргэлжэ ябуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. З. Козик ээлжээтэ лекцидээ бэлдэжэ һууна. ТАСС-ай фото.

ПРОПАГАНДИСТ ХЭШЭЭЛ ҮНГЭРГЭНЭ

Аймагай эд хэрэглэгшэдэй холбооной коммунистнууд мүнөө жэлдэ марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулида һуралсана. Эдэнэр социализмын политэкономие үзэжэ эхилээ һэн. Хэрэнэй дунда һургуулиин багша А. П. Пантелеев эндэ пропагандистаар хүдэлнэ.

Нэгэтэ энэ нүхэрэй үнгэргэдэг ээлжээтэ хэшээлдэнь байлсабаб. Тиихэдэмни энэ һургуулида һуралсагшадай урда ном, дэбтэрнүүд дэлгээтэй. Зарим нэгэниинь номоо уншана, нүгөө заримаиинь дэбтэрээ уудална.

— Зай, нүхэд, үнгэрһэн хэшээл дээрэ «Ажал хүдэлмэреэ наринаар эмхидхэхэ тухай» темэ үзэһэн байнабди. 20—30 минутын туршада хэнэй хэр зэргэ ойлгоһыень тодоруулха, үзэһэнөө дабтаха хэрэг гараад байна,—гээд пропагандист хандаба.

Даб гэһээр гараа үргэхэ хүн байбагүй, бултадаа бодолгото болоно хэбэртэй. Зарим нэгэниинь урдаа байһан номоо уншаад абана. Хэды минутын үнгэрһэн хойно Хэрэнэй сельпогой түрүүлэгшэ В. М. Елшин социализмын үедэ ажал хүдэлмэри хайшан гэжэ эмхидхэгдэнэб гэжэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Энэ асуудалые теоретическэ талаарнь тайлбарилхадаа нютагай ажабайдалһаа, Хэрэнэй сельпогой ажалһаа үльгэр жэшээнүүдые дурдан харуулба. Тиигэхэдэнь нүхэр Елшинэй хэлээшэ пропагандистдашье, мүн һуралсагшадташье ехэ ойлгосотой байба.

Энэ һургуулиин нүгөө һуралсагша В. С. Покровский нүхэр Елшинэй хэлэһэниие үргэлжэлүүлбэ. Общество соо ажалша, хүдэлмэришэ хүнэй һуудал байдалай тал ондоо боложо байһан тухай энэ нүхэр хөөрэбэ.

— Капитализмын үедэ хэдэн мянган хүн зон ажалгүйдэжэ зобоно гээшэб. Хүдэлхэдөөшье бага салин хүлһэ абана, хүндэ байдалтай. Тиихэдэ манай Эхэ ороондо, коммунизмын байгуулагдажа байһан газарта ажал хэхэ гээшэ зол жаргалай, нэрэ хүндын хэрэг болонхой. Совет хүн бүхэн ажалтай, ажал хүдэлмэридөө булта дуратайнууд. Хэн ямар мэргэжэл, шадабаритайб, тэрэ зэргээрээ ажаллана, салин хүлһэ абана ха юм,—гээд нүхэр Покровский хэлэнэ. Эдэ бүгэдые хөөрэхэдөө үльгэр жэшээнүүдээр баримтална.

Ажалай бүтээсэ гээшэ социализмын экономикын үндэһэн хуулинуудай нэгэн болоно гэжэ Галина Онхонова хөөрэбэ. Энэ нүхэрэй хэлэһэниинь суглараг шадта бултандань һайшаагдаба. Екатерина Цыренова, Владимир Томилов гэгшэд ажал хүдэлмэрине оньһожоруулха талаар КПСС-эй XXIII съездын һургаал заабари тухай хэлэбэд.

Райпотребсоюзай коммунистнууд марксизм-ленинизмын теориин нэгэ хуби—политэкономи гүнзэгыгөөр шудална, пропагандист хэшээлээ һайнаар үнгэргэнэ. Алексей Никонорович Пантелеев «Ажаллаһанай зэргээр түлөөһэ түлэхэ гээшэ социализмын экономическа үндэһэн хуули» гэһэн темээр хөөрэжэ оробо. Энээн тушаа пропагандист хөөрэнэ, Маркс, Энгельс, Ленинэй бэшэһэн номууд тухай һануулна. Жэшээнь, «Готско программа шүүмжэлэлгэ» гэһэн Марксын номой удха тухай тобшохоноор хэлээд абаба. Тиихэдэ «Мүрысөө хайшан гэжэ эмхидхэхэб» гэһэн Ленинэй ном тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байха юм. Материальна урмашуулгые шадамаараа хэрэглэхэ хэмжээнүүдые хараалһан КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1967 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайса уншаха ёһотой гэжэ Алексей Никонорович һурагшадтаа дурадхаба.

Энэ темээр болохо хэшээлдэ ганса пропагандист бэлдээ бэшэ, мүн һурагшадшье бага зэргэ бэлдэһэн байба.

— Манай райпотребсоюзда кадрнууд ехэ олоороо һэлгэгдэнэ, илангаяа магазинуудта наймаалагшад дуталдана. Ямар шалтагаанһаа гээшэб,—гээд һурагшадай нэгэн пропагандистһаа асууба.

— Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Илангаяа өөрынгөө шадабари мэргэжэлдэ дуратай болохо, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ тухай хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэгдэнэгүй,—гээд нүгөөдэнь харюусаба. Пропагандист энэ харюуень һайшаагаад, нэмэжэ хэлэбэ.

Полит һуралсалай энэ хэшээл хоёр часһаа үлүүхэн саг соо үргэлжэлөөд дүүрэбэ. Эндэ һурагшад шэнэ темые һайсал ойлгоһон хэбэртэй, бэе бэедээ асуудалнуудые табижа, мэдэһэн ойлгоһоноо хэлэлсэнэ. Алексей Никонорович Пантелеев өөрөөшье урматай, баяртай байба. Тиингэбегүй яахаб. Хэлэһэн юумынь хүнүүд һайса ойлгоо ха юм.

Пропагандист нүхэр Пантелеев хододоо хэшээлнүүдые иимээр үнгэргэдэг. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха хоёрдохи жэлэй һургуулиие хүтэлбэрилхэ гээшэ амар хэрэг бэшэ. Алексей Никонорович өөрөө политическэ экономико гүнзэгыгөөр мэдэхэ хүн гээшэ. Энэ нүхэр һургуулиин үхибүүдтэ түүхэ заахын хажуугаар, гэртээ өөрөө олон юумэ уншадаг, эрдэмээ дээшэлүүлдэг хүн. Марксын «Капитал», В. И. Ленинэй бэшэһэн номууд тэрэнэй стол дээрэһээ һаладагтүй. Сүлөө сагтаа эдэ зохёолнуудые уншажал зосооһоонь хэрэгтэй юумэнүүдээ бэшэн абадаг заншалтай.

Иимэ бэрхэ, теоретическэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй Алексей Никонорович Пантелеев шэнги пропагандистнууд манай Түнхэндэ олошоржол байг лэ.

Б. ШИРЕТОРОВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо.

УНШАГШЫН ЗУРАГЛАЛ

ХОНИШОНОЙ БҮЛ...

ҮРБЭН ЖЭЛЭЙ урда тээ Дугар Жапович Жаповые хонишон болохош гээ хада этигэхэгүй байһаниинь лабтай. Юундэб гэхэдэ, нүхэр Жапов урдань хонидой ойро ошоогүй хүн. Тэдэ партиин гэшүүн һэн лэ туладаа совхозой дирекциин, партийна комитедэй зууршалгаһаа арсаагүй юм.

Дүрбэн жэл... Энэ богони хугасаа соо Дугар Жапович ёһотой хонишон боложо шадаа. Хонишоной ажалай орёо нарин мэргэжэлые, хани нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые халан абаха зуураа, гүрүүшүүлэй зэргэдэ гараа бшуу. Үнгэрэгшэ жэлдэ ахалагша хонишон Жаповай отарада зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьган абтаа, хонин бүриһөө 2,7 килограмм нооһон хайшалагдаа. Тиигэжэ энэ бригадынхид совхоз соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа...

Һаяхан Дугар Жаповичай бригадада ошобобди. Тушаан болоходоо тэрэ үдэр ахалагша хонишомнай ажал хэрэгээрээ аймагай түб ябашаһан байгаа.

Сагаан уурал баалуулһаар дулаан гэртэ оробобди. Дугар Жаповичай һамган Дычимаа Доржиевна нарай хурьга угжаар хүхүүлжэ, сүлөөгүйшье һаа, бидэниие «урагшаа орожо һуугты» гэжэ урина. Тамхилна, хөөрэлдэнэбди. Дычимаа Доржиевна энеэбхилнэ:

— Үнгэрэгшэ жэлдэ бараг амжалтатайгаар хүдэлжэ, абаһан уялга даабаринуудаа бүримүһэн дүүргээ һэмди. Мүн энэшье жэлдэ нёдондонойхиһоо дутуугүйгөөр хүдэлжэ гараха зорилго табигдана.

— Тэжээлтнай хүсэд хүрэхэ гү?—гэжэ һонирхонобди.

— Байгша ондо манай иишэ үбһэн хомор байгаа, тэжээл багаар бэлэдхэгдээ. Зүгөөр бии тэжээлээ нэгэ хэмээр, гамтайгаар гаргашалжа хэрэглэбэл, һанаһан һарбайһандаа хүрэхэ ... гэжэ гэрэймнай эзэн эхэ... юумэ хөөрэхэ хэбэртэй...

Тэрэ гэртэ байгаашад... эхир гурбанай нэгэнии... Гараар тэнжээгдэжэ бай... бүүн шэнги бүүбэйлжэ ... хала, ондо орохонь бэрх... хуу хүнэй хэхэ ажал б...

Хурьгалай байрада ... мнай, хэдэн арбаад хөөр... хурьгад дүрье табилдан...

— Мүнөө дээрээ 12... хурьгатай болоод байна... дэмнай бүрин бүтэн тэ... хараа байса томо болоно... ниднай тобир тарган. ... түлыншье өөлэргэн дор... гэжэ хонишон хөөрэнэ.

Мүнөөдөө Дугар Ж... гүүртэдэ сүүдхэлээ ар... хурьган абтана. Ойрын ... тэ тул абалгын халуун ... лээгдэнэ. Хонишод энэ... бэлдэжэ сүлөөгүй. ... байра дулаалагдана, с... нэ, зооветеринарна хэм... ганууд дүүргэгдэнэ. Үб... рил, мел, загаһанай то... дэгдэнэ. Мел, загаһанай ... хэ мэтэ тэжээл хурьгад...

Дугар Жапович отар... бүлэтэеэ ажаллана. ... Доржиевна һамганиинь, ... Володя хүбүүдынь, Ли... —бултадаа хонишод ... Дугар Жапович өөрөө ... хүбүүнтэеэ хонидоо ... адуулна, нүгөө гурбани... га абана. Иигэжэ тэд... абалгынгаа үедэ хажуу... туһа эридэггүй.

Манай бусахада борд... жэ байгаа һэн. Тэдэ ду... рада байһан хонидто ... шье, һалхиншье юуб. Тор... хозой түрүү хонишод ... малаа эрхимээр х... бшуу.

Б. ЖИГЖ...

Зэдын аймаг.

ОСКВА. Улаан талмай ...р хүнүүд субажал байна. ... Ленинэй Мавзолейдэ ха-...рэнүүдэй, манайшье оро-...хүнүүд олооро ерэжэ, ... дээрэхи эгээн түрүүшын ...лис гүрэнние байгуулһан ...э вождиин мүнхэ дурас-... һүгэдэн гарана.

ТАСС-ай фото.

...тава городой барилга-хаб-...ын № 2 управлениин пар-... организациин секретарь ... Тихонович Кузнецов ... Ленинэй хөөр зурагые ...лжа байдаг юм. 35 жэлэй ... И. Т. Кузнецовой Турк-...э хүдэлжэ байхадань, ...енин ССР-эй Арадай ...сарнуудай Совет тэрэ ... Хүндэлэлэй грамотаар ...һан байгаа. Тиихэдэ энэ ... тэрээндэ барюулагдаһан. ...Г ДЭЭРЭ: И. Т. Кузне-...

ТАСС-ай фото.

ЗУРГААН ГОРОДОЙ ХҮНДЭТЭ ЭРХЭТЭН

Яков Ротин залуудаа Феодосия городой типографида үзэг холбогшоор хүдэлһэн юм. 18-тай хүбүүн ябахадаа, һайн дураараа Улаан Армида алба хэхэеэ ошожо, сэрэгэй училищи дүүргэһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Ротин Великие Луки шадар түрүүшынхеэ байлдаанда ороо. Удаань Ростов шадар эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаһан, Киев хотые сүлөөлэлсэһэн, Карпадта дайлалдаһан байха юм. Тиигээд частиинь Польшоһоо Чехословаки руу ябуулба.

Украинын 4-дэхи фронтдо Яков Ротиной командирай орлогшоор ябаһан гвардейскэ полк 1944 оной ноябриин 19-дэ Чехословакиин Михайловце городто хамагһаа түрүүлжэ ороһон. Тиигээд 1945 оной январьда Яков Ротин Чехословакиин Прешэво городые, мүн бусад хэдэн һуурин тосхонуудые сүлөөлэлсөө.

Прага шадар Ротин дайгаа дүүргээд, 1952 он болотор Совет Армида алба хэжэ үргэлжэлөө. Албанһаа табигдаһанай һүүлээр Ротин 15 жэлэй туршада Ростов городто ажаллажа байна. Чех нүхэдынь тэрэнние бэдэрхэдээ, эндэһээл олобо. Прешово городой национальна комитет совет сэрэгшын алдар габьяае тэмдэглэн, Яков Ротинние Прешовэй хүндэтэ эрхэтэн болгоод, тэрээндэ тусхай диплом барюулаа. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ Ротин хэдэн дахин Чехословаки ошожо, дайшалхы нүхэдтэеэ уулзажа ерэһэн юм.

Тэндэхид совет сэрэгшын дайшалхы бэлатаршалгануудые мартаагүй. Прешово городһоо гадна, тэрэ Михайловце, Собиновка, Подолинец, Яблонец-на-Орлице, Шумперк городуудай, мүн Вельки, Липники, Гнойне тосхонуудай хүндэтэ эрхэтэн болгоо. Олохон совет орден, медальнуудые зүүжэ ябадаг Яков Леонтьевич Ротин Чехословакиин правительствын зүгһөө «Дайшалхы хэрээһэн» орденоор шагнагдаа.

Мүнөө Яков Ротин «Ростсельмаш» заводой соёлой ордоной ниитын таһагые даана. Чех нүхэдэйнгөө уряалаар тэрэ аха дүү Чехословакида һаяар ошожо ерэхээр түхеэржэ байна.

Самуил ГУРВИЧ.
(АПН).

В. И. Ленин—сэрэгэй гайхамшаг ажал ябуулагша

Ленин багшамнай большевигүүдэй партиие, хүдэлмэришэн, таряашанай түрүүшын гүрэниие байгуулхаһаа гадна, сэрэгэй эгээл ехэ ажал ябуулагша байгаа. Сэрэгэй асуудалнуудаар зохёолнуудые бэшэжэ, ороноо хамгаалгын хэрэгые өөрөө хүтэлбэрилжэ, сэрэгэй теориие хүгжөөхэ, марксизмые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгэй шэнэ үе шата эхилһэн байна. Сэрэгэй ажал хэрэгэй бүхы һалбаринууд мүнөө Ленинэй сэсэн һургаалай нүлөөн доро хүгжэнэ. Ленинизм хадаа Совет гүрэнэй ажал ябуулгын алишье һалбариин, тэрэ тоодо сэрэгэй байгуулалтын талаар КПСС-эй бэелүүлэгшэ научна үндэһэ һууринь хододоо болодог байха юм.

«В. И. Ленин болон Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүд» гэһэн номые Сэрэгэй хэблэл һая толилжо гаргаба. Олон түмэн уншагшадые энэ номой ехээр һонирхуулха байһаниинь дамжаггүй.

Дайн сэрэг болон арми тухай, социалис Эхэ ороноо хамгаалха тухай марксизмын һургаалые В. И. Ленинэй хүгжөөһэн түүхэтэ аша габьяань тус ном дотор тон гүнзэгы һайнаар бэшээтэй.

Социалис Эсэгэ ороноо хамгаалха арга замууд тухай, совет сэрэгэй эмхидхэлэй шэнжэ шанар тухай Ленинэй заабаринуудай гол удхада номой авторнууд тон ехэ анхарал табина. Ленин болбол шэнэ, социалис армиин гол ёһонуудые эрдэм наукын үндэһөөр баримталан бэшэһэн айхабтар ехэ аша габьяатай юм. Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй онсо илгаань иимэ гэжэ Ленин харуулаа: Октябриин революциин ашаар бии болоһон Зэбсэгтэ хүсэнүүднай Совет засагай түшэг тулгууринь мүн, шэнэ общество байгуулагшадай зохёохы ажалые, тэдэнэй түүхэтэ туйлалтануудые сахин хамгаална, арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной үзэл бодолоор, хани барисаанай үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй. Булимтаралга, дээрмэдэлгын зорилгонууд Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ тон харша, таарахагүй юм. Тиимэһээ Совет Армиие бэхижүүлхэ хэрэг манай Эхэ оронной ажалшадай аша туһада бэелүүлэгдэхэһээ гадна, мүн бусадшье оронуудай ажалшадай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй аша туһада бэелүүлэгдэнэ гэжэ ном соо зүбөөр бэшээтэй.

Пролетариадай революциин илаадүй байхада, арад зоние бүхыдэнь зэбсэгжүүлхэ, тиин энэ зорилго буржуазна обществын хэмжээнһээ гарахагүй, ниитэ демократическа лозунг мүн гэжэ В. И. Ленин, большевигүүд тоолодог һэн. Энэ лозунг дарлагша гүрэнүүдэй саг үргэлжын сэрэгүүдтэ эсэргүүгээр зорюулагдаһан байгаа.

Октябриин революциин илаһанай һүүлээр, граждан дайнай дэлгэрхэдэ, Ленин, партимнай ангиин шэнжэтэй арми, хүдэлмэришэн-таряашанай арми байгуулха зорилго табяа һэн. Тиихэ зуураа бүхы арад зоноо зэбсэгжүүлхэһээ, милициие байгуулха гуримһаа арсадаггүй байгаа, зүгөөр бодото байдал иигэжэ харуулһан юм. Совет гүрэнэй аюулгүй байдалые найдамтай һайнаар хангахын тула саг үргэлжын кадрова арми эмхидхэхэ шухала. Совет Армимнай эгээн иимэ арми юм.

Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүдые империализмын номнолшод али болохоор хараадаг, муушалдаг байһан. «улаантанай зүгһөө добтолго болохо» тухай элдэб худал хуурмаг үгэнүүдые тараадаг байһан юм. Империалис хархисуудай эдэ бүхы хардалга гүрдэлгэнүүдые Ленин хайшан гээд элишэлэн шүүмжэлдэг байгааб гэжэ тус ном дотор харуулагданхай. Мүн троцкистнуудай, «зүүнэй» коммунистнуудай урдаһаа Ленинэй эрид шанга тэмсэл хэдэг байһаниие дэлгэрэнгыгээр харуулна. Троцкистнууд, «зүүнэй» коммунистнууд хэтэрхы революционно лозунгоор халха хээд, бусад оронуудта хүсөөр революци хэхэ буруу зам руу манай орониие, манай армиие түлхихэеэ оролдодог һэн. Эдэ «зүүнэй» хуурмаг, шашаг үгэтэй үзэл бодолые «марксизмһаа бүримүһэн арсалга мүн» гэжэ В. И. Ленин тодорхойлон шүүмжэлээ һэн. «Бүхы политикамнай, номнолгомнай арадуудые дайнда татажа оруулха зорилготой огто бэшэ, харин дайн сэрэгые огтолон болюулха зорилготой юм»,—гэжэ В. И. Ленин хэлэдэг байгаа.

Ленинэй хэлэһэн эдэ үгэнүүд мүнөөдэр ямар тодо зүбөөр соностон дуулданаб! «Советскэ аюул» гэдэг тухай хуушанайхяараал шашалдадаг антикоммунизмын мүнөөнэй номнолшодые, дэлхэйн ядерна дайнда уряалдаг Пекинэй авантюристнуудые Ленинэй хэлэһэн тэдэ үгэнүүд сэхэ тудажа элишэлнэ.

Саашань Улаан Арми, Флот байгуулха, граждан дайнай, гадаадын гүрэнүүдэй добтолгын үедэ Совет засагай зэбсэгтэ тэмсэл эмхидхэхэ тушаа, Совет гүрэнэй өөрыгөө хамгаалгын хүсэ шададые эмхидхэхэ тушаа В. И. Ленинэй хүтэлбэрилһэн ажал ябуулгань тус ном соо тодорхой һайнаар баримталан харуулагданхай.

Ороноо хамгаалгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Ленинэй зүбөөр хандадаг байһые Совет гүрэнэй табин жэлэй түүхэ, бүхы ажабайдал угаа тодоор гэршэлэн харуулна. Ленинэй захяа заабаринуудые бэелүүлхын тула партимнай, арад зомнай айхабтар ехэ ажал хээ гэжэ харуулха зуураа, номой авторнууд иигэжэ тэмдэглэнэ: Ленинэй сэсэн ухаанай ашаар лэ, Ленинэй партиин хүтэлбэриин ашаар лэ бидэ тон богони саг соо гээгдэлһээ гараад, илагдашагүй бата сэрэгэй хүсэтэй болообди, угаа хүшэр граждан дайнда, Эсэгэ ороноо хамгаалһан ехэ дайнда илаабди.

Политическэ болон сэрэгэй хүтэлбэрилгые В. И. Ленин нэгэн доро бэелүүлдэг байгаа. Энэнь Ленинэй ажал ябуулгын онсо шухала зүйлэй нэгэниинь мүн гэжэ авторнууд зүб бэшэнэ.

Совет сэрэгэй наука байгуулалгада Ленинэй ямар ехэ үүргэтэй байһые, арми, флодоо зэбсэгжүүлхэ тухай, сэрэгэй кадрнуудые хүмүүжүүлэн бэлдэхэ тухай, сэрэгшэдэй дунда партийно-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай Ленинэй хододоо оролдодог байһые харуулһан хуудаһануудынь ехэ һонирхолтойгоор уншагдана. Сэрэгэй хэрэгые В. И. Ленин научна ёһоор хүтэлбэрилэгшэ һэн гэжэ ном соо бэшэгдэнэ. Ленин иигэжэ һургадаг байгаа: «Бидэ хүсэтэйбди гэжэ лэ һанаагаа амарха гээшэ, дайсаниие тоохогүй гээшэ эгээн аюултай». Манай политикын эгээн шухала зүйлынь иимэ: ороноо хамгаалгые бэхижүүлэн, ходоодоо һэрэмжэтэй байха, ороноо хамгаалхаар хэзээдэшье бэлэн байха шухала» гэжэ В. И. Ленин хэлэдэг һэн.

Сэрэгэй техникые тон ехэ удха шанартайда тоолохынгоо хажуугаар В. И. Ленин иигэжэ онсо тэмдэглэдэг байгаа: армиин хүсэн эгээн түрүүн кадрнуудһаа, хүнүүдһээ болодог, дайнда илахада олониитэ зон, тэдэнэй ушар ёһо мэдэлгэ, эдэбхи үүсхэл, баатаршалга шиидхэхы шанартай байдаг.

Сэрэгэй байгуулалтын талаар КПСС-эй дүй дүршэлэй уласхоорондын удха шанартай байһые, империализмын урдаһаа хамтаараа нэгэдэн тэмсэхэ тухай Ленинэй заабаринуудай мүнөө тон шухала байһые номой һүүлшын бүлэг харуулна.

Энэ ном манай шэнжэлгэнүүдэй дунда шухала һуури эзэлмээр, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэмөөр байна.

Генерал-майор
Константин БОЧКАРЕВ,
философиин эрдэмэй кандидат доцент.
(АПН).

БАГША

...он... Эсэгэ ороноо хамгаал-...хэ дайнай хатуу шэрүүн ... Багшанар хаанашье хүр-...һэн. Тарбагатайн дунда ...н 9-дэхи классай һураг-...ршэл ехэтэй багшанарайн-...эри доро 5-дахи классууд-...нүүдые үнгэргэдэг бэлэй. ...унда Дуся Зорина илангаяа ...һэн. 1944 ондо тэрэ дун-...лаа амжалтатайгаар тү-...һүхы багшанарайнгаа зуур-... пединститудай химико-био-... факультедтэ оробо.

...ндо институдаа дүүргээд ... Хойто-Байгалай аймаг ... республикын Гэгээрэлэй ...ство Евдокия Федоровна ... дурадхаа.

...то-Байгал гү? Ямар юм ...

...ашни шуурга һалхин бо-...рхэдээ гэр байрануудые ...даг, хүйтэниинь 50—60 ...додог юм шуу,—гэжэ хани ...ажаглаба. Яашаха һэм ...то-Байгал хадаад Хойто-... бэ. Тэрэ эдир залуу дун-...-Байгал ошохые абаһаар ...э.

...ье түхеэрбэгүй: хайрсагаа ...раад лэ, вокзал, пристань ...н алхалба.

... арадай гэгээрэлэй та-...окия Федоровнае үнинһөө ... байба. Амар мэндэ хүрэжэ ...ь тэрэнние амаршалбад, ... дороо хаана хүдэлхэ ту-...эмшэлгын саарһа барюул-...

...о-Ангарай дунда һургуу-...хэ болоолта. Тиимэ тосхон .... Тэрэтнай эгээл Байгал ...ьеэдэ оршодог юм,—гэжэ ...даагша харюусаба.

... Федоровна эндэ хоёр жэл ...хэ дадаба. Һалхи шуурган, ...энэшье тэрэнние балай сү-.... Габэшье ходол түрэл ... һанагдаад лэ байгша һэн. ...ье ямаршьеб шалтагаанаар ...аа һургуулида бусажа ерэ-...ютай. Багшанарынь, хани ... тэрэнние баяртайгаар уг-...лдээ нүхэр Зорина аяар 17 ...рша дотор таһалгаряагүй-...лиэ. Тиихэдээ ходол шэнэ ...эхэдэг, бэелүүлдэг.

Евдокия Федоровна мүнөө үедэ 6, 7, 8, 9-дэхи классуудта багшалдаг. Үхибүүн бүхэниие шадамар бэрхээр һургадаг. Химиин гү, али биологиин хэшээл үнгэргэхэдөө хүн бүридэ ондо ондоо асуудалнуудые табижа хандаха юм. Тиихэдэнь заримаиинь теориин талаар үлэмжэ бэрхэ байгаад, харин үзэһэн зүйлнүүдээ бодото дээрэнь хэрэглэхэ талаар ахирдашаха... Практикын хэшээлнүүд хойно хойноһоо һубариха. Зарим үхибүүд үзэһэн дуримүүдээ ехэ һонор бэрхээр сээжэлдэбэшье, бодото хэрэг болоходонь, түлюур туйганаар үзэгдэхэ. Тиихэдэнь баһал онсо шэглэлтэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэ...

Иигэжэ заахадань, үхибүүд теори болон бодото ажабайдал хоёрые айхабтар нягтаар холбожо һурана.

Евдокия Федоровнагай хэшээлдэ ороошод имагтал ямаршье хэшээлые мүнөөнэй эрдэм наукын эрилтэдэ хүрэмөөр үнгэргэхэ тушаа һургаал абадаг. Теэд энэмнай тиимэшье амарханаар бүтэшэдэг бэшэ ха юм даа. Институдта үзэһэнөө саг үргэлжэ нэмээн баяжуулха шухала. Үнэхөөрөөшье нүхэр Зорина ном, журналнуудые ото уншажа байдаг.

— Энэмнай аргагүй бэрхэ багша юм даа. Үхибүүнэй зүрхэн бүхэндэ таараха түлхюур олоһон лэ байха. Саг болзор соонь аймшагтай оролдожо туһалаадхиха. Ушар тиимэһээ заалгаһан үхибүүн бүхэниинь хими болон биологёор эрхим сэгнэлтэ абадаг, — гэжэ хани нүхэдынь магтан омогорходог.

Гадна нүхэр Зорина һурагшадай түрэлхидтэй болон олониитэтэй саг үргэлжэ бата бэхи хани барисаатай. Түрэлхидэй гэртэнь өөрөө ошожо хөөрэлдэхэ, зүбшэлдэхэ саг забаа олоһон лэ байдаг.

— Эхэ эсэгыень нэрэ обогоорнь нэрлэжэ, угтан хөөрэлдэхэ гээшэ ехэ зохид юм... Тиигээд үхибүүе гомдожо бэшэ, харин тэрээнэй һайн талые элирхэйлэн хэлэхэдэ зохид. Үхибүүн тухайдаа һайн һайхан үгэ дуулаад байхадаа, эжынэр баярладаг юм. Урид һайшаал зүбшөөлөө хэлээд, һүүлээрнь эрилтэ табиха хэрэгтэй юм,—гэжэ Евдокия Федоровна ходо домоглон мэдүүлдэг.

Л. ТАРХАЕВ.

...ЖАМИДАРАЛ ЗАЯАГШАД

...й республикын олохон ...үүд «СССР-эй донор» ...урбадахи шатын тэмдэгээр ...аба. Тэдэнэй дунда Эсэгэ ...хамгаалгын Агууехэ дай-...лэг дунда — 1943 ондо ...болоһон эхэнэрнүүд В. К. ...а С. А. Сиванова хоёр бии. ...эдэ эрхэтэд мүнөө боло-...тус тустаа 42—30 литр ... үгэжэ, хэды олон сэрэг-... юрын совет хүнүүдые ... абараад! Иимэ хүнүүд ...ошорно. Ан үсхэбэрилгын ...альский» совхозой хүдэлмэрилэгшэ Мария Викентьевна Пайшута шуһаяа долоо дахин үгөө юм. Республиканска больницын врач Наталия Евгеньевна Константинова хэсүү ушарай тохёолдоходо хэды дахин өөрынгөө шуһа үгэжэ, хүнүүдэй ами бэеые абарһан байха юм.

Донорнуудые — ажамидарал заяагшад гэжэ арад зоной дунда хүндэлэн хэлсэдэг.

О. СНОВАЛИНА,
Улаан Хэрээһэнэй
Буряадай республикын
бүлгэмэй түрүүлэгшэ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

„УРМАА ХУХАРАЛГА, УРУУ ДУРУУ БАЙДАЛ“

Президент Джонсоной конгрессто барюулһан «Орон соохи байдал тухай» бэшэг «урмаа хухарһан, уруу дуруу байдал» Америкэдэ үүдхэбэ гэжэ Вашингтонһоо, Нью-Йоркһоо ороһон мэдээсэлнүүд гэршэлнэ. Тэрэнэй гол шалтагааниинь—Вьетнам. США-гай правительство Вьетнамдахи дайн сэрэг болюулха һанаатай гэһэн зааханшье һануулга президентһээ дуулаһайбди гэжэ олохон американецууд найдажа байһан байгаа.

Теэд тэрэнэйнгээ орондо «Америка сухарихагүй» гэһэн баталамжа президентһээ дуулаһан байна.

Дотоодын асуудалнуудта хабаатай президентын бэшэгэй хубинь баһал американецуудай урма хухалһан байна. Дотоодын гол асуудал—негрнүүдэй тэгшэ эрхэ тушаа асуудалаар Джонсон юушье хэлэнгүй шахуу гараа. Негритянска геттонуудта болодог «гуримгүй» ябадалые нютагуудтахи засагуудай эрид шангаар, үргэнөөр даража һүнөөхэ шухала хэмжээнүүд абтанхай гэжэ президент найдуулба. Гэхэтэй хамта, негрнүүдэй үймөө үүдхэдэг экономическа шалтагаануудые зайсуулха хэмжээ хараалаагүй.

Вьетнамда эб найрамдал США тогтоохо хүсэлтэй гэжэ урдань хэгдэдэг байһан бүхы мэдүүлгэнүүдэй шал худал байһыень «Орондохи байдал тухай» Джонсоной бэшэг баһа дахин харуулба. Бүрил ехэ болоjо байгаа гээлтэ хоролтонуудые тоонгүйгөөр, дэлхэйн олониитын һанал бодолые, мүн агресси үргэлжэлхэ ябадалтай холбоотой аюулнуудые хэрэгсээнгүйгөөр США-гай засаг барigшад имагтал дайнай хүсөөр Вьетнамдахи асуудалые шиидхэхэ гэжэ һэдэнэд. Теэд тэрэнь американхидтэ һайн юумэ болоjо үгэхэгүй гэжэ олон комментаторнууд зүйтэйгөөр тоолоно.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТА ЗАБАСТОВКО БОЛОНО

АВСТРАЛИ

КАНБЕРРЭ. Машина жолоодогшодой, мүн тэдэнэртэй нэгэдэһэн хэлхеэ холбоошодой бүгэдэ ниитын национальна стачка неделиһээ үлүү саг соо үргэлжэлөөд, бүри хурса шэнжэтэй болоjо байна.

Забастовко хэгшэдэй үсэд шанга тэмсэлые диилэжэ ядаад, правительство штрейкбрехернүүдые хэрэглэһэн байна. Тиигээд полициин сахил доро Сидней, Мельбурн городуудай почтамтнуудта ерэһэн штрейкбрехернүүдые забастовко хэгшэдэй сахюулнууд угтаһан байгаа.

Австралиин премьер-министр Джон Гортон гэгшэ яаралтай зүблөөнүүдые үнгэргэжэ байна.

АВСТРИ

ВЕНЭ. Австриин металлургическа предприятинууд бүгэдөөрөө ажалаа болюулба гэжэ «Арбайтер Цайтунг» гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Металлургическа промышленностиин предприятинуудай заводской хүдэлмэришэдэй соведүүдэй гэшүүдэй конференци салин хүлһэ нэмээхэеэ эзэд баяшуулай арсаһантай дашарамдуулан забастовко хэхэ тухай тогтоол гаргаба.

БЕЛЬГИ

БРЮССЕЛЬ. «Асек» гэжэ электротехническэ заводуудай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай забастовко бүгэдэ ниитын шэнжэтэй болобо. Шарлеруа ба Херстале гэжэ газарнуудта. «Асек» гэжэ заводуудта забастовко хэгшэдэй тоо мүнөө 2500 хүн болобо. Забастовко хэгшэд салин хүлһыень нэмээхые, жэл бүри шан үгэжэ байхыень эрилтэ табиһан байна.

«Белреф» гэжэ заводуудай гурбан предприятида ехэ забастовко болоjо байна. Хүдэлмэришэд ажалайнгаа эрхэ байдал һайжаруулха гэһэн эрилтэ хэнэ.

БРАЗИЛИ

РИО-де-ЖАНЕЙРЭ. Саахарай 15 заводууд ба плантацинуудай хүдэлмэришэдэй забастовко Пернамбукр гэжэ Бразильска штадта болоjо байнхай. Помещигүүдэй хэрзэгы шэрүүн хандалгада эсэргүүсэн тэрэ забастовко хэгдэнэ. Салин хүлһэеэ нэмүүлхэ, ажалайнгаа сагые хороохо, тэрэшэлэн элдүүрилдэг хүнүүдтэнь газарые үгэхэ эрилтэ табина.

Баруун Германиин фашис НДП партиин болон бэшэшье фашис организацинуудай түлөөлэгшэд һүүлэй үедэ толгойгоо үргэжэ байна. Гитлерэй үзэл баримталагша — НДП-гэй лидер Адольф фон Тадден гэгшэ зүүн зүг руу поход хэжэ, үһөөгөө абахые хүсэнэ. (Газетэнүүдһээ).

ФОН ТАДДЕНЭЙ ҺҮГЭДЭЛГЭ.

(Канадын «Торонто Дейли Стар» гэжэ газетэһээ абтаһан зураг).

ТАСС-ай фото.

Х. Ламбракис арестовалагдаба

ПАРИЖ. (ТАСС). Мэдээжэ буржуазна ажал ябуулагша, «Неа», «Вима» газетэнүүдэй эзэн Хростоса Ламбракис гэгшые Грециин полици дахинаа арестовалба. Арестын шалтагааниинь мэдэгдэнэгүй гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Афинаһаа мэдээсэнэ.

Үзэл һаналаараа либерал Х. Ламбракис Грециин буржуазна тон томо парти болоgшо Центрэй союз гэжэ партиин хараа шугам баримталдаг байгаа. Сэрэгэй бүлэгэй гартаа засаг абаһанайнь һүүлээр политическэ бусад партинуудтал адли энэшье парти хуули буса дээрэ тоологдоһон байба. Засаг түрэдэ «аюултай хүн» гэжэ тоологдоод, апрельдэ тэрэ Ламбракис арестовалагдаһан байгаа. Тиигээд шэнэ жэлэй урда амнистяар тэрээниие сүлөөлһэн юм.

США-гай оборонын шэнэ министр

ВАШИНГТОН. Январиин 20. (ТАСС). Тушаалһаа гараха болоһон Роберт Макнамара гэгшын орондо оборонын министрээр Кларк Клиффорд гэгшые США-гай президент Джонсон томилбо.

Вашингтоной мэдээжэ юрист Клиффорд хилын саана тагнуулай ябуулга хэхэ асуудалнуудаар президентын дэргэдэхи зүбшэл үгэхэ сэведые хүтэлжэ байдаг юм. Тиигээд президентнүүд Трумэн, Кеннеди, Джонсон гэгшэдэй тон дүтын советник байһан хүн. Клиффорд демократическа партиин элитэ ажал ябуулагшань мүн.

Грецидэхи байдал

ПАРИЖ. январиин 20. (ТАСС). Полевой формо үмдэһэн греческэ сэрэгэй частьнууд Салоникида стратегическэ пунктнуудые—радиостанци, телеграфай байшан, түмэр замай станци эзэлбэ. Дайшалхы бэлэн байлга хангаха һуралсалтай дашарамдуулан иимэ юумэ хэгдэбэ гэжэ Грециин сэрэгэйхид мэдүүлбэ гээд Франс Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Үсэгэлдэр солдадууд Салоникиһаа казармануудтаа бусажа ерэбэ.

Эгээл тэрэ Салоникида король Константин декабриин 13-да сэрэгэй частьнуудые өөрынгөө талада татажа оруулха урагшагүй һэдэлгэ хэһэн байгаа.

Сүүдэй хэһээлтэ бэлэдхэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК. январиин 19. (ТАСС) США-гай агаарай-сэрэгэй капитан Д. Нойд гэгшэ сэрэгэй-полевой сүүдээр шиидхэгдэхэ болобо. Вьетнам ошохо лётчигуудые һургахаяа арсаһанайнь түлөө тэрээниие сүүдлэхэ байна.

Д. Нойд—америкын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй академиин багша байһан юм. Ээрхэг түримхэй дайнда дурагүйб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Атомна хүсэнэй комиссиин мэдээсэл

Невада штадта ядерна туршалгын һая болоходо радиоактивна бодосууд агаарта дэгдэжэ арилба гэжэ атомна хүсэнэй талаар американска комисси соносхобо. Тэрэнэй уршагаар, туршалга болоһон газарта хорото тооһоной тараһаниинь тодорбо.

МАНАЙ АЙЛШАН

Мэнэ һаяхан манай редакцида Буряадай аха заха уран зохёолшодой нэгэн, суута үльгэршэн, дуушан, онтохошон Аполлон Андреевич Тороев айлшаар ерээ.

Аполлон Андреевич Тороев — гушаад номуудай автор юм. Тэдэнэйнь дунда «Ленин багша», «Армаан Дурмаан хоёр» гэхэ мэтэ өөрынь зохёоһон, мэдээжэ болоһон үльгэрнүүд бии. Аполлон Андреевич үхибүүдтэ зорюулжа олон онтохо бэшэнэ. Онтохонуудынь буряад хэлэн дээрээ, ородшье хэлэн дээрэ оршуулагдажа, газетэ ба журналнуудта, мүн тусхай номууд болгогдожо, оло дахин хэблэгдэһэн байха. Үнгэрэгшэ жэлдэ Зүүн Сибириин номой хэблэлдэ «Онтохонууд» гэжэ номынь ород хэлэн дээрэ 50 мянган хэһэгээр хэблэгдэжэ гараба. Ном соо ороһон онтохонуудыень ородой мэдээжэ уран зохёолшо Г. Кунгуров, мүн буряадай уран зохёолшо И. Ким гэгшэд буряадһаа ород дээрэ оршуулаа.

Аполлон Андреевич Тороев наян наһаяа гэшхэжэ ябабашье, шэнэ зохёол бэшэһээр. Агуухэ Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа, «Ленин багша» гэжэ үльгэрөө шэнэдхэнэ, үхибүүдтэ шэнэ онтохонуудые зохёоно.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан хэдэн онтохонуудыень толилхомнай.

САҺАН БА ШАНДАГАН

Нэгэтэ саһан шандаганда иигэжэ янгуурхаба:

— Юундэшьеб ойро наашанай толгоймни үбдэдэг болобо.

— Хайлажа эхилээ хашниим, тиигэхэдээ толгойшни үбдөө,— гэжэ харюусаад, шандаган гашуудалтайгаар уйлажархиба: —Хайран саһамни, хайран нүхэрни. Шам дээгүүр гүйгшэ һэм, харайгша һэм. Шинии ашаар лэ үнэгэнһөө, шоноһоо, ангуушанһаа бэеэ аршалагша һэм. Шамгүйгөөр яажа ябахабиб? Турлааг, шара шубуун хараал хадаа арһыемни хуурэ татахал. Тайгын эзэндэ ошожо, шамайе халуун наранһаа аршалхыень гүйхамни.

Наран дээрэ гаража, бүри шангаар шараба. Саһан хайлажа, мянгаад горхонуудаар хада руу урдана.

Шандаган бүри ехээр гашуудажа, уй-хай болон һууна. Шандаганай уйлахые тайгын эзэн дуулаба. Гуйлтыень шагнажа абаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Нарантай арсалдажа шадахагүйб. Саһа аршалха хабагүйб. Харин шинии сагаан дэгэлые боро дэгэлээр һэлгүүжэб: боро дэгэлтэй хадаа зундаа намаа набшана, ногоон, һөөг бургааһан соо дайсанһаа хорожо шадахаш.

Шандаган ехээр баярлаба.

Шандаган тэрэ гэһэнһээ хойшо үбэлдөө сагаан дэгэлтэй, зундаа боро дэгэлтэй ябадаг.

ТЭНЭГ БААБГАЙ

Нэгэтэ баабгай хоёр үхибүүтэйгээ уһалуурида оробо. Харахадаа томо гэгшын хандагай шулуу дэрлээд унтажа хэбтэбэ. Баабгай ехээр баярлаба:

— Унтаандань алажа, үхибүүдээ хандагайн амтатай мяхаар садхаахаб.

Баабгайн үхибүүд баярлаһандаа собхорон байжа бархиралдабад: тэдэнэр үлэн ябаа бшуу!

— Бү шуулдагты! Хандагай һэрибэл, хурса эбэрээрээ мүргэхэ, түрүүгээраа тэһэ дэбһэхэ!

Баабгайн үхибүүд эхынгээ үгые дуулахаар бэшэ: үшөө ехээр хашхаралдана. Тингэхэдэнь баабгай тэдэнээ томо гэгшын нүүлээр даражархиба. Удаань ошожо, хандагайе шулуугаар алажархёод, үхибүүдээ ооголбо:

— Үхибүүдни, зааханууднии, шамдыт наашаа! Хандагайн мяха садатараа эдиит!

Үхибүүдынь абяа анирггүй. Баабгайн ошожо, үнөөхи унагияа үргөөд харахадань, үхибүүдынь амяа алдажархиһан хэбтэбэд. Баабгай ехээр сухалаа хүрэбэ.

— Энэ ухаагүй модон үхибүүдыемни даража алаба, абаашажа уһанда шэнгээхэмни!

Тэрэ томо модо арай шамай абаашажа, уһанай сээл уруу хаяжархиба. Тэрэнииие хараһан шаазгай шууя шааяа табиба:

— Мунса тэнэг! Мунса тэнэг!

Баабгай шаазгайе барихаяа модон өөдэ абирба. Шаазгай ондоо модондо ошожо һуугаад, өөрынхиеэл дабтана:

— Мунса тэнэг! Мунса тэнэг!

Баабгай шаазгайе бүхэли үдэр соо үлдэбэшье барижа шадабагүй.

Шаазгай тэрэ сагһаа хойшо баабгайе хараһаар шаг шууяа табидаг болоһон гэхэ.

МУУ НҮХЭСЭЛ

Гурбан нүхэдүүд: үндэгэн, өөхэн ба үбһэн суугтаа эдеэлхэ гэжэ хэлсэбэд. Уһа асарха болоходоо алиниинишье мүрэндэ ошохоёо арсаба ха.

Үндэгэн хэлэбэ:

— Минии ошохо аргамгүй: хада уруу мухарижа, тэһэршэхэб.

— Би ошохогүйб: намайе Хайтага хаанай үнеэд эдижэрхихэ,— гээд, үбһэн хэлэбэ.

— Би ошохогүйб: намайе Хайтага хаанай нохойд эдижэрхихэ,— гээд өөхэн арсаба.

Тиибэ ябашье жээрэб татаха гэжэ хэлсэһэн байгаа.

Бургааһа оложо, нэгыень утаар, нүгөөдыень дундаар, үлэһэниииень богонихоноор хубаагаа гэхэ. Хэниинь утые татажа абанаб, тэрэнь уһанда ошохо.

Ута бургааһан үбһэндэ тудаба. Үбһэн уһанда ошоһон аад, удаан бусабагүй: Хайтага хаанай үнеэдтэ эдюулишэһэн байгаа.

Үндэгэн өөхэн хоёр нүхэрөө хэдэн үдэр соо хүлеэбэ. Үбһэн үгы хадаа үгы. Үлөөшэ хоёр хоорондоо жээрэб татаха гэжэ хэлсэбэд. Ута бургааһан өөхэндэ тудажа, уһанда ошожо ябатараа нохойдо эдюулжэрхибэ.

Үндэгэн үлэбэ. Үдэр соо хүлеэнэ: үбһэн өөхэн хоёр байхагүй. Хоёр, гурбан үдэр үнгэрбэ: нүхэдынь бусанагүй. Хүлеэжэ ядахадаа мүрэн тээшэ мухариба. Уһанай эрьедэ хүрэжэ ябатараа шулуу мүргөөд тэһэршоо. Һалхин үндэгэнэй хальһые уһа руу шэдэжэрхибэ. Долгин хооһон хальһа үлгыдэн, дуу дуулаба:

Эбгүй нүхэсэлһөө
Энээхэн хальһан үлөөл даа...

Михай Крутак гэгшые Венгридэ эгээн ута хүн гэжэ хэлсэдэг. Керменди тосхондо ажаһуудаг, 20 наһатай энэ хүбүүн шоргаар ехэ үндэр байна.

«Нёдондо комисси гарахадамни намайе хэмжээ һэн. 217 сантиметр боложо байхадамни, комиссиин гэшүүд ехэ гайхаа. Багадаа ехэл ута байгааш гээд эжымни хэлэдэг. Арбан табатай даа 182 сантиметр болооб. 18 хүрэжэ ябахадаа һара бүри 3 сантиметр ургадаг байгааб», гэжэ,—тэрэ хөөрэнэ.

Баскетболист болохо гэжэ Миша хүсэдэг. Тиибэшье һаа. үшөө энэ спортдо ябаадүй байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ ута хүбүүн эхэтэеэ байна.

ТАСС-ай фото.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

- *Үльгэршэн-поэт манайда.*
- Залуушуулай ансамбль тухай
- ***Элдэб һонин.***
- Түрэл город, дүтын нүхэдүүд.

УЛААН-ҮДЭ ГОРОДНАЙ ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ҺАЛБАРАН УРГАНА. ТЭРЭНЭЙ ГУДАМЖАНУУДТА ШЭНЭ ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ЕРБЫЛДЭН БОДОНО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Н. ЕРБАНОВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ГУДАМЖАДА.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

БУРЯАД ИСКУССТВЫН ТҮҮХЭҺЭЭ

АЯЛГА

«БАЙГАЛАЙ ДОЛГИН» ЭРШЭТЭЙ...

Хананамни манай оронай ехэ карта үлгөөтэй. Тэрээн дээрэ улаан табан хушуугаар мүшэтэһэн хотонууд олон. Ушар юуб гэхэдэ, өөрынгөө ошожо үзэһэн хотыел тиигэжэ улаанаар мүшэлдэг зантайб. Нэгэтэ нютагайм хүн манайда хоноһон аад, тэрэ картыем хараад, ехэ гайхажа:

— Энэ юундэ ододые зураабта! —гэжэ асууба. Тиихэдэнь омогорхон:

— Минии ябаһан, буряад дуугаа зэдэлүүлһэн хотонууд ха юм»,—гэжэ харюусааб. Тиин эжэлүүлгүй тэдэ хотонууд, хүхюу наадан, урин шарайтай улад зон, замхашагүй альга ташалган һанагдаадхилаг.

«Байгалай долгин»... Иимэ нэрэ манай хатар-дуунай ансамблиие үнэмшэлжэ ябаа. Хаагуур түрэл далаймнай эршэтэ «долгин» эбхэрээгүйб!? Москва, Сахалин, Якутск, Элиста, Владивосток, Ленинград, Бухара, Ташкент, Алма-Ата, Киев... Тоолоод барашагүй. Заримдаа үнөөхи картаяа харахалам, тэнгэриин мүшэдтэл олон шэнгеэр тэдэ хотонуудни һанагдаадхилаг. «Хүрин хээрээрээ», «Хэрээстэйхэн хээрээрээ» нилээд лэ зам дабагдаа. Би энэ бүгэдые ойндоо оруулжа, эдир залуу наһанайнгаа уянгала, урялда абтагшаб. «Байгал» журналда 1953 ондо толилһон шүлэгнишье мартагдадаггүй юм:

Буряад түрэл оронһоо
Бүхы совет нютагуудта
Баян тэнигэр аралуулж
Баяр хүргэн золгообди.
Владивосток городһоо
Балтиин далай хүрөөбди
Дунда Азида эбтэй
Дууша буряад гүүлээбди.
Кавказ хадын аралта
Хатар наада харуулаабди.
Хани холбоо барисаатайгаар
Хамта баран уулзаабди.
Уран гоё аялгаа
Уураал хадаар зэдэлүүлээбди.
Улаан Москва хотын
Улад зондо хүндэлүүлээбди.

Мүнөөнэй буряад поэзиин энгээр хаража үзэхэ болоо һаа, бирагүйшье юм бэзэ, зүгөөр эдэ үгэнүүдые буряад дуунай аялгада таарууллаад, ансамблиин артистнар зэдэлүүлжэл мэдэгшэ һэн.

«Байгалай долгин...» Үшөө 1936 оной һүүл багаар Улаан-Үдэ хотодомнай арадай хүгжэмэй оркестр эмхидхэгдээ бэлэй. Тэрэл оркестрһээ «Байгалаймнай долгин» эхиеэ абажа, мүнөө хүрэтэр эбхэрһээр. Нютаг нютагһаа уран бэлигтэн гулдижа, өөһэд өөһэдынгөө хуур лимбэнүүд дээрэ аялгануудые мүндэлүүлэгшэ һэн. Тиихэдэ залуу, бэлиг бардам ябаһан Н. Халбаев, Е. Буяев, А. Бардамов гэгшэдэй дуу зохёоходонь, уян хоолойто, урин шарайта Мария Балсаева, Ханда Намсараева гэгшэд тэдэниие хангюурдажа мэдэхэ. Тэрэ үедэ Улаан-Үдын искусствын техникумдэ һуралсажа байһан бишье Буряадай радиокомитедтэ дуушанаар орожо, түрэл һайхан Түнхэнэйнгөө аялга хуурдан дуулажа эхилээ һэм... Филармони, ансамблиин бэлигтэн хүдөө нютагаар ябахадаа, арадай дуунуудые суглуулдаг, шэнэ үеын ажабайдалые магтан сууржуулдаг һэн.

Дайнай шэрүүн жэлнүүдшье юундэ мартагдаха бэлэй. Буряад нютагай ажабайдал харуулһан «Байгалай эрьедэ» гэһэн программа соголоод, түмэр замаар Владивосток хүрэтэр ябагдаа. Тэрэмнай дуу, хатарай ансамблиин түрүүшын ехэ аян, түрүүшын ехэ шалгалта болоо һэн.

«Байгалай долгин...» Амгалан сагай сэнхир огторгой доро бүхы орон соогуураа «долгилоо» һэмди. Нэгэ иимэ ушарые мартагшагүйб. 1952 он. Алма-Ата. Гайхалта һайхан улаан дүлөөр соробхилһон бамба сэсэгүүд суута хатаршан, РСФСР-эй габьяата артистка Татьяна Гергесовагай гарта барюулагдаба. Альга ташалган замханагүй. Дахин буряад хатарай угалза хүрмэгдэнэ. Хажуудань уян нугархай Василиса Тумурова, үшөө залуухан, шамбай солбон Ефрем Егоров гэгшэд бэлигээ харуулна. Казах нүхэднай Маргарита Чайвана, Чимита Шанюшкина гэгшэдэй хонгёо аялгада дашуурна... Үгы даа, тиимэ эмжэлтые мартажа яашье болохогүй. Мүнөө гансашье түмэр харгыгаар бэшэ, агаар далайгааршье ансамбльнай «долгилдог» болонхой. Хото городууд дээгүүр улаан мүшэд табигдажал байна. Бүхэсоюзна театр, хүгжэм, хатарай фестивальда 1957 ондо хабаадалсажа, I-дэхи шатын дипломдо хүртөө. Арбан хүч түсгаар, шагнал абаа һэмди.

Жэлнүүд ябажал байгаа... Ахамад үеын бэлигтэйшүүлые айдар залуушуул халаа һааб даа. Мүнөө хуушан зангаараа ансамблиин репетицидэ ошоод һууххалаа, бэрхэ оролдосотойгоорнь омогорходогби. «Байгалаймнай долгин» үнэхөөрөөшье эршэлжэл байна, эршэтэ тэрэ долгинойнь аялгашье солгёон... РСФСР-эй габьяата артист Ефрем Егоровой аха дуу аралуудай, хариин гурэнэйшье хатарнуудые гүйсэлхэхынь хаража бахаяа ханахааш. Манай ёһотойл Махмуд Эсамбаевнай гээшэ бэшэ гү? Шударгы хурдан, шубуушаг дэлитай Эрнест Матоверов, Валентина Подглазова, Владимир Цыбенжапов, Капитон Халбаев, Михаил Фатеев, Николай Дрыгенов, Светлана Халбаева, Вика Абгалдаева, Владимир Дымбрылов, Балсана Иванова, Евдокия Сельверова болон бусадай ерээдүй ямар һайхан бэ!

Хонгёо хоолой ниилүүлһэн хоорой арбан зургаан дуушадые шагнаһан һайт! Арадай инструментнүүдэй 9 хүниие харыт, шагныт. Тэдэнэй дунда хуушанай минии нүхэд Нина Нахеева, Буряадай АССР-эй габьяата артист Виктор Нохосоев гэгшэд залуу эршээр аялга гаргана. Концертын программануудые хүтэлэгшэ Людмила Бадархановае үнөөхи улаан тэмдэгээр тэмдэглэгдэһэн хото бүхэнэйм хүгжэмдэ дуратайшуул мэдэхэл. Уран һайханайнь хүтэлбэрилэгшэ РСФСР-эй арадай артист Буда Вампиловай габьяа тухай дурдангүй гаража болохо аал.

Иимэл юумэл даа, эршэтэ «Байгалай долгин», эрхим хүндэтэ, бэлиг шадабарита хани нүхэдни. Би өөрөө наһанай ехэһээ болоожо холо өйгүүр аяншалхаяа болинхойб. Хэды тиигэбэшье түрэл ансамблиингаа хүрэһэн, ошоһон газарта үнөөхил улаан одоёо зураад лэ һуудагби. Тиимэһээл аха захын эрхээр амжалтатай һайн ябагты гэжэ юрөөнэб!

Цырен ХОБОРКОВ.
РСФСР-эй габьяата артист.

ЭХИР ГУРБАН

Зол жаргалтайгаар бидэнэй урдаһаа хараһан эхир гурбан үхибүүдэй эхэ Нина Шарук баяртай даа. Һаяшаг Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Шаругай бүлынхид эхир гурбан хүбүүдэйнгээ нэгэ жэлтэй болоһые баяр баясхалантайгаар тэмдэглэһэн байна.

Эхир гурбанай эхэ Нина Шарук, Сережа, Оксана, Сашатайгаа хамта энэ зураг дээрэ харуулагдана.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

БАЯН ШҮҮБЭРИНҮҮД

Челябинска областиин Миасс хотын түбэй нөөсэлгын кассада ДОСААФ-ай хоёрдохи лотерейн билет шалгуулһан Ураалай автомобильна заводой тоо бүридхэгшэ Тамара Широковская «Волга» автомашина шүүһэн байна.

ДОСААФ-ай хоёрдохи лотерей Ураалай энэ багахан хотын олохон зондо баяр асарһан байна. Мүкөө дээрээ эндэ эгээл үнэтэ шүүбэрнүүдые абаха болоһон юһэн хүнэй нэрэ мэдээжэ болонхой. Тэдэнэй хоёрынь «Волга», дүрбэнниинь «Москвич», гурбанниинь «Запорожец» автомашинануудые шүүһэн байба.

(ТАСС).

Юундэ иигэжэ хэлэнэбибди

ТАЙГА

Сибирь болон Алас-Дурнын ой модон тухай хэлэхэдээ, тэрэниие тайга гэжэ нэрлэдэг байнабди. Энэ үгэ Сибирьһээ гараһан үгэ гээд Далиин словарь гэршэлнэ. Яхад хэлэн дээрэ «тайга» гээшэ «ой модон» гэһэн үгэ болоно.

Мүнөө географууд хойто зүгэй үргэн нэмжээ ой модотой, эхэнхилээ нарһан, хасуури, жодоо, шэнэһэн, хуша мэтын шэлбэнэтэ модоор бүрхөөгдэһэн газарые «тайга» гэжэ нэрлэнэ. Хойто зүгэй энэ ой модон Сагаан далайһаа эхилээд, Номгон океан хүрэтэр үргэлжэлнэ. Жэшээнь, Европо түбиин газар дайда дээрэ тайгын хойто заха Новгород, Кострома, Йошкар-Ола, Киров, Ижевск, Свердловск багаһаа эхилнэ. Тайга 9 миллион үлүүтэй квадратна километр газар дайдые эзэлнэ гээд календарь дээрэ бэшэгдэнэ.

Манай буряад арадшье «тайга» гээшые мүн лэ иимэ ойлгомжотойгоор нэрлэдэг байна.

УНШАГШЫН ПУБЛИЦИСТИКЭ

МИНИИ ХОТО[...] МИНИИ НҮХЭДҮҮД[...]

ЭРТЭ ҮГЛӨӨ. Газаа гарахаламни һүниин одо мүшэд үшөө залираагүй, огторгойн оройдо ониб-аниб гэлдэн байха. Харин минии хүдэлмэришэ город үнинэй һэринхэйл даа: дабхар гэрнүүдэй сонхонууд электрын гэрэлээр голорно. Үглөөнэй боро огторгойдо Холтосон тосхоной орой дээгүүр утаан бааяна...

Хэтэ заяанай танил болоһон үзэгдэл даа. Теэд үе үе болоод лэ түрэл городойнгоо шэг шарайе гайханшье, баярланшье шэртэхэш: заримдаа шэнэ гэр болошонхой байха, заримдаа бүхэли үйлсэшье дэлгэршэхэ. Үнгэрһэн ноябриин эхиндэ, үнинэй бодхоогдожо байһан культурын байшангай үүдэн сэлигдэжэ, толлогдоо һэн. Гоё байшан даа! Ямаршье томо городые шэмэхэ байшан гээшэ!

Би Санага нютагта хүн боложо, хүлөө дүрөөдэ хүргөө бэлэйб. Мүнөө Закаменск городой түбхинэһэн һууриида бар тайга байһаниие һананаб. Иишэмнай гушаад оной эхеэр түрүүшын автомашинанууд ерэжэ, тайгын хундынуудаар мотоорнуудай хүнхинөөн зэдэлгээ бэлэй. Олон автомашинануудые түрүүшынхеэ харһан залуу буряад хүбүүнэй һүгэдэхэшье, обтожошье байхань гайхалтай бэшэ бэзэ. Одоо тиихэдэ машинын жолоошон болохоб гэжэ шиидээд, энэ мүнөө душоод жэлдэ мотоортой нүхэсэһэн бэем даа.

Эртэ үглөө. Һүниин одо мүшэд үшөө залираагүй, ониб-аниб гэлдэһээр. Түрэл городойнгоо үйлсөөр автомашинынгаа байра тээшэ алхалнаб. Үглөөнэй арюун агаарта һанаа бодолнуудтаа абтан ябанаб. Намда, хуушанай хүдэлмэришэн хүндэ, һанаха, болохо юумэн бии ааб даа. Ажалай дабаатайшье, дайнай [...] хэсүү харгынууд га[...] байха...

Түрэл городни хэды[...] харин хамта суг ажал[...] һан хани нүхэдни бүр[...] гээшэ. Иимэл хүнүү[...] иимэл сэбэр город. Ии[...] томо комбинат бодхо[...] ха юм. Һанана гүт, ма[...] агуухэ поэт Владимир [...]ский иигэжэ хэлээ б[...]

Би мэдэнэб: эндэ гор[...]
Би мэдэнэб, эндэ сэ[...]
һ[...]

Совет манай оронд[...]
Иимэл хүнүүдэй бид[...]

Гараж соо мотоорнуу[...] нэнэ. Үшөө арбаад ми[...] сагтайбди. хөөрэлдэнэ[...] хилнабди. Би нүхэдөө [...] нээр алаглан харанаб. [...] мни Доржо Цыренжапов[...] лэн байна. Хориёо дабаа[...] залуу хүбүүн даа. [...] хоёр жэлдэ хүдэлбэшье, харюусалгатайгаар х[...] раа, абари зангаараа [...] болонхой. Доржо «ЗИС-[...] томашина жолоодоно. Т[...] хана Дымбрыл Шагдуро[...] дуров тамхилна. Дымб[...] дуровичтайл суугтаа [...] тагнуулда ошохоёо [...] һэм гэжэ сэдьхэгшэб...

Бидэнэр бултадаа Зэ[...] фрам-молибденэй комби[...] тотранспортна цехэй [...] гээшэбди. Буряад арада[...] дэлмэришэн ангиин ту[...] байһанаараа омогорхоно[...] ряадай хүдэлмэришэн а[...] гажа байһаниие хараха[...] зүрхэнһөө баясанаб. Э[...] лай эршэтэ дулаан соо [...] туужана гээшэ.

Хүхюу баяртайгаар, [...] гэатайгаар хөөрэлдэжэ [...] мнай партийна органи[...] секретарь лицейнэ [...] Гомбо Шагдурович Шаг[...] рэжэ ерэбэ.

— Мэндээ!—гэжэ Го[...] дурович амаршална.

Гомбо Шагдурович [...] үдэрэй даабари үгэнэ.

...Гаражай үүдэн с[...] автомашинанууд хойно [...] һубарин гаранад.

В. БАН[...]
Зэдын вольфрам-моли[...] комбинадай автома[...] хуушанай жоло[...]

ЗУРААШЫН БИИРЭҺ[...]

* * *

ДЭЭДЭ ЗУРАГУУД: Аймхай хүн агнажа шададаггүй гээшэмнай энэ бэшэ аал даа.

Хадаһаа санаар [...] шье бууха ушар бо[...]

Г. БОЛДОГОЕВОЙ зу[...]

ПРАВДА БУРЯ[...]

Мүнөөдэрэй но[...]

Нэгэдэхи хуудаһанд[...] сэб ба ритм» гэһэн г[...] шэг. «Республикын [...] һэн рубрика доро ин[...] нуул. Буряадай АССР[...] область хоёрой хооро[...] циалис мүрысөөн туха[...] риал. ТАСС-ай матери[...]

Хоёрдохи хуудаһанд[...] ги арьбалха гээшэ хүн[...] хэрэг» гэһэн Б. Са[...] статья. Редакцида ер[...] шэгүүд. Түрэл орон [...]

Гурбадахи хуудаһа[...] маашад тухай А. Игу[...] статья. Түнхэнэй аймаг[...] ан» гэжэ газетын дэргэ[...] тературна нэгэдэлэй [...] зохёолнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһа[...] лын сааналаа ерэһэн [...] Нютаг нютагай һонин.

Редактор Ц. Ц. ЦИБ[...]

Гор. Улан-Удэ, т[...]
Управления по печат[...]
вете Министров Бур[...]

Зак. № 45[...]
Н-04328.